27րդ ՏԱՐԻ   ԹԻՒ 7388   11 ՕԳՈՍՏՈՍ 1910   ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ   24 Août 1910 27me année N. 7388

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Գրութիւնք ետ չեն տրուիր

Բաժանորդագրութեան պայմանները տեսնել Դրդ էջը

Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ԱԶԳԻՆ. ՕՐԱԹԵՐԹԸ

10 PARAS

آرهولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره کین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur Propriétaire
Karekin Boyadjian
Cons/ple Galata

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄԸ
ԵՒ
ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ

Ժամանակէ մը ի վեր հայ լրագրութիւնը սկսած է զբաղիլ եկեղեցական բարեփոխման յոյժ կարեւոր և կենսական խնդրով. շատ ուրախալի երեւոյթ մըն է ասիկա։ Այս մասին որչափ որ գրուի խնդիրը աւելի եւս լուսաբանելու կը ծառայէ, ուստի աւելորդ չեմ համարեր իմ կողմէ պզտիկ խորհրդածութիւն մը ընել, յուսալով որ թերեւս իր օգուտը ունենայ։

Հրապարակ նետուած այս խնդիրը բոլորովին նոր բան մը չէ. ասկէ առաջ մամուլը մէկէ աւելի անգամներ առիթը ունեցած է արծարծելու այս կերպ առաջարկներու՝ մատուցուած սա կամ նա անձերու կողմէ անհատապէս։ Մասնաւոր յիշատակութեան արժանի են ասկէ մօտաւորապէս հինգ–վեց տարի առաջ բաւական մեծ աղմուկ հանող Հանդ. կոչին վրդ. Եսայեանի պէս խիզախ ու ազատամիտ եկեղեցականի մը կողմէն այս մասին գրուած յօդուածները. սակայն ափսոս որ փոխանակ քաջալերութեան ու համակրանքի արժանացնելու, երբ անհատ և եկեղեցական օրէնքներու դէմ անսաստող մէկը փիլոնազրկութեան պատիժին դատապարտեցին անոնց հեղինակը միջնադարեան անողոք խստութիւնով մը։ Պարագայ մը որ շատ ճշգրիտ գիծերով կը ցոլացնէ այն ատենի կրօնական ժողովը բաղկացնող տարրերուն մտաւոր սահմանն ու մակարդակը։

Այսօր ուրախ ենք որ պզտիկ ժամանակամիջոցի մը մէջ մեծ յառաջդիմութիւն ունեցած ենք. խաւարամիտ կղերականներէ կազմուած կրօն. ժողովի մը տեղ ընդհակառակը հիմա ունինք լուսամիտ և ողջախոհ անդամներ ունեցող ժողով մը. կրկնապէս ծափահարելի երեւոյթ մըն ալ սա է թէ մինչդեռ եկեղեցիի պաշտօնեաներէն կ'սպասուէր աւելի պահպանողական և հնապաշտական ոգի մը, ընդհակառակը հինն սրբագրելու և տեղը նորը դնելու պէտքն ու պահանջը կը շեշտուի նոյն այդ մարդոց կողմէ։

Գաղափարներն ու ըմբռնումները, որոնք ծնունդ են մարդկային իմացականութեան, շարունակ փոփոխութեան մէջ են անոնց ծնունդ տուողներուն պէս։ Ամէն դար իրեն յատուկ օրէնքներն ու ըմբռնումները ունի քաղուած այն ժամանակին ապրող մարդոց բարքերէն և քաղաքակրթութեան աստիճանաչափէն։ Որչափ որ քաղաքակրթութիւնն իր օրըստօրէական զարգացումով ամէն կողմ տարածուի, բարեշրջումի օրէնքով միտքերն հետզհետէ հասունցնելով զանոնք կ'առաջնորդէ դէպի նոր նոր գաղափարի աշխարհներու, ուր ամէն ինչ որ հին է և անպէտ՝ կը թօթափուի իսպառ։

Կրօնական Ժողովի վեց անդամներուն ներկայացուցած առաջարկները, բացի մէկ քանիէն, զորս շատ ճիշդ կերպով դիտել տուած էր համակրելի գրագէտ Երուանդ էֆէնտի Օտեան, թէեւ իրաւացի բայց ամէն պարագայի մէջ շատ թերի են։ Անոնց պահանջածը պզտիկ, գրեթէ մակերեւութային փոփոխութիւն մըն է, որուն համար չարժէր մեծ խնդիր յարուցանել։ Բարեփոխումը պէտք է ՀԻՄՆԱԿԱՆ ըլլայ եւ բոլորովին համապատասխան ներկայ լուսադարուն ոգիին ու պահանջներուն։ Ահաւասիկ ամենակենսական խնդիր մը որ գոյութիւն ունեցած ըլլայ Հայ Ազգային Իրականութեան մէջ։ [illegible] պէս ամենէն տղայական և անկարեւոր խնդիրի մը համար ամիսներով պայքարողները կը յուսամ թէ ազնուութիւնը պիտի ունենան գէթ ժամանակի մը համար անդրադառնալ այս մեծ հարցին և գրական ու գործնական ջանքերով ու միջոցներով սատարեն անոր յաջողութեանը։

Եկեղեցական բարեկարգութիւնը միացման գիծ մը պէտք է ըլլայ տարբեր յարանուանութեանց պատկանող Հայ ժողովուրդին համար։ Ասկէ առաջ բաւական գրուեցաւ միութեան հարցին վրայ, սակայն բոլոր այդ գրութիւնները օրուան մը կեանք ունեցան հազիւ թէ, ոչ ոք անդրադարձաւ անոր վրայ։ Հիմա եկած է այլեւս ժամանակը ու յարմար առիթը, որ այս խնդիրն ալ իր վերջնական լուծումը ստանայ։

Համագումար ժողովը պէտք է աւելի լայն հիմերու վրայ հաստատուի և ընդարձակ ու ազատ սահման ունենայ, հոն պէտք է իրենց մասնաւոր աթոռները ունենան մեր Հայ-Բողոքական և Հայ-կաթոլիկ եղբայրները, որոնց հետ խորհրդակցելով փոխադարձ զիջումներ ընելով պէտք է յառաջ բերել նոր ձեւ կրօնք մը (հեռի մոլեռանդութենէ), հիմնուած Աւետարանի բարոյական սկզբունքներուն վրայ և նկատի ունենալով մեր ազգային գիրքն ու կեանքը։ Անա այս կերպով է միայն որ Միութիւնն ու բարեկարգութիւնը իրականութիւն պիտի գտնեն։

Թէ ի՛նչ անհուն օգուտներ ձեռք պիտի բերենք այս համերաշխ գործակցութենէն և կրօնական նոր ձեւէն, աւելորդ է այդ մասին խօսիլ, այնքան պերճախօս ու բացայայտ է հետեւանքը և այնքան պայծառ ապագան։ Անցողակի միայն ըսեմ թէ ամենէն առաջ վերջ պիտի գտնեն կրօնքի ու կղերի դէմ եղած պայքարները, այլեւս բացի ու գոցի պէս տղայական վէճեր չպիտի գան եղբայրասպան կռիւներու դուռ բանալ. թէ հայութիւնը միանալով մէկ սիրտ մէկ հոգի պիտի ըլլայ, եւն. եւն.։

Ս. Պատրիարքնիս, որ եկեղեցականներու մէջ ամենէն լուրջն ու ազատամիտն է, պէտք է աշխատի այս ամենակարեւոր խնդիրներու գործադրմանը, վստահ ըլլալով որ իր Պատրիարքութեան միակ մեծ գործը պիտի ըլլայ այս։

Վերջացնելէ առաջ գրութիւնս ըսեմ թէ, Հայ իրականութեան մէջ մօտաւոր անցեալի մը մէջ տեղի ունեցող քանի մը դէպքեր տխուր փաստերով ցոյց տուին որ Հայը տաքարիւն է, թեթեւ նկարագիր ունի. ասիկա անշուշտ պատուաբեր չէ մեր ամենուն ալ համար, ո՛ն ուրեմն այս գործին մէջ աշխատինք ցոյց տալու թէ Հայը լուրջ ազգ մըն է և թէ իր խօսքերը լոկ օդին մէջ և թուղթի վրայ չմնալով գիտէ զանոնք գործնական հողի վրայ դնել։

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Տաճկաստանցի Ցարութիւն Աչճեան անուն իբր 52-53 տարեկան, գլխին մազերը ալեխառն, քիթը տափակ, պեխերը ցանցառ, դէմքը քիչ մը ցանոտ, ձայնը սուր և արհեստով ատաղձագործ ազգայինը՝ որ ինը տարի առաջ Վառնայի մէջ ամուսնացած, կնոջը հետ երեք տարի կենակցած ու ապա լքած է։ Վեց տարի է ի վեր անյայտացած է։

Կը յանձնարարուի արգոյ ազգայնոց, որ եթէ երբեք յիշեալին ո՛ւր, ողջ կամ մեռած ըլլալու մասին տեղեկութիւն ունին, հաճին իմաց տալ Պատրիարքարանին։

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Հճ.ի Մուսա պէյը մասնակցութիւն ունի՞ յեղափոխական շարժումներուն հետ.— Հողային քննիչ յանձնաժողովոյ ժամանումը.— Ի՞նչ կըսէ Երեսփ. Հօճա Էլիաս էֆ. Առաջնորդարանի թագրիրներուն.— Նոր սպանութիւն Ճատախ-Տափիկ գիւղի խորշայի մէջ։

Մուշ, 24 Յուլիս

Հճ.ի Մուսա պէյը մասնակցութիւն ունի՞ Տարօնի և շրջակայ գաւառներու մէջ պատահած յեղափոխական շարժումներուն, այդ հարցման պատասխանը շատ յստակ կերպով պէտք է փնտռել Վանէն, Բաղէշէն, Խնուսէն, Բուլանըքէն և Մուշէն հայ մամուլին գրուած անցեալ տարւոյ թղթակցութեանց մէջ։ Խնուսէն մինչեւ իսկ եղան գրողներ թէ՝ «Մուսա պէյի պրօպականտիստները Խըրթ քրդաբնակ գիւղին մէջ իրենց հրաշափառ մազպաթով բռնուելով բերդ բերուեցան են.»։ Մուշէն ալ ոչ նուազ կերպով գըրողներ եղան թէ՝ «Մուսայ պէյը զինեալ խումբերով միւթէսարըֆին ու կուսակալին դիմադրեց, Բուլանըգ անցաւ, Մանազկերտ Սէր-Խոյին գնաց, Սասուն ելաւ, Վարդօ իջաւ, չէխեր հաւաքեց, Սօֆթաներուն քարոզեց, ժողովներ կազմեց, հանրագիրներ պատրաստեց, ուխտեց որ զինուելին, պատրաստ գտնուելին եւ իր տուած ազդանշանին սպասեն»։ Այս ամէն յայտարարութեանց, այս ամէն գրուածներուն ո՛չ վեր լուռ եղաւ եւ ոչ այս տեղ, և տեղական կառավարութիւնը քրդերը սիրաշահելու բարի դիտումներով՝ որով հետեւ Իրան գաղթելու ցնորական գաղափարը կ'ահարկէր զինքը, միշտ հերքեց եղած բողոքները թէ, «Գաւառական լուրերը չափազանցուած են, սուտ են, Մուսա պէյը հանգիստ իր տունը նստած, մարդու բան չըսեր եղեր.»։

Այսու ամենայնիւ ինչ որ ալ ըլլէր կառավարութեան տեսութիւնները, մենք, ժողովուրդը, խորապէս համոզուած էինք, որ Մուսայ պէյը Սահմանադրութենէն չախորժիր, հաւասարութիւնը իր գործին չի գար, միշտ չարութիւն կը խորհի, կ'ուզէ ձեռք ձգել իր նախկին փառքը, նախկին իշխանութիւնը, անարգել զարնել, կողոպտել, առեւանգել եւ սպաննել։

Հետեւաբար, երբ ամէն կողմէ հաւատ չէին ընծայեր մեր խօսքերուն, և չէինք կրնար համոզել արարած աշխարհքին թէ, երէկի գայլը այսօր գառ չի դառնար, ստիպուած էինք լռութիւն պահել ու սպասել բնութեան այն մեծ հրաշքին՝ որ ժամանակ կը կոչուի, հասած էր այդ ժամանակը դուրս հանելու գաղտնիքը և մութի մէջ գործուած բոլոր սադրանքները։ Խոյթ Բռնաշէնի մէջ տեղի ունեցած քիւրդ-զինուորական ընդհարումը լաւ առիթ մըն էր ճշմարտութիւնը մեր կառավարանց յայտնելու և Մուսա պէյի մասին տարածուած չափազանցուած լուրերը ժխտելու կամ հաստատելու։ Ամէն մարդ գիտէր որ Խութեցին այն բանը իր գըլխուն չէր ըրած, ուստի չաւուշի սպաննուելէն ետք, Խոյթ բանակած զօրքն ալ եկած էր այն համոզման թէ, զօրքերուն դէմ զէնք քաշելը խութեցիներու գործ չէր, այլ զանոնք լարող մը եղեր է, որուն վրայ քննութիւն կատարուելով, ստուգուած էր որ Մուսայ պէյի թելադրութեանց և չար խորհուրդներուն վրայ, Խութեցին այդ յիմարական ընդդիմութիւնը ըրեր էր։ Զօրքերուն կողմէ հճի Մուսայ պէյը ամբաստանող տեղեկագիրներ ղրկուած են նաեւ Մշոյ գօմանտանին հազարապետ Վէյսիփ էֆ.ին, կառավարիչին, Բաղէշի կուսակալին եւ երեսփ. Հօճա Էլիաս էֆ.ին որ չափազանցուած կը նկատէ այդ տեղեկագիրները։ Թահիր փաշան ալ, որ Մուսայ պէյի հին բարեկամն էր, չենք յուսար որ հաւատ ընծայէ այդ տեղեկագրին և թոյլ տայ որ Մուսայ պէյին բան մը ընեն, իսկ կառավարութեան շրջանակի մէջ խիստ գաղտնի կը պահուի կատարուած քննութիւնները, պատճառը թէեւ յայտնի չէ, բայց սակայն գիտենք որ, քանի մը անգամ եղաւ յիշեալին ետեւէն կոչնագիր և ոստիկան կը ղրկուին Մուշ բերելու համար չի գար։ Խոյթ-Բռնաշէն գտնուած զօրքն ալ ուզած է զինք տեսնել և բացատրութիւններ առնել իր դէմ եղած ամբաստանութեանց վրայ, մեկնած է և չէ գացած, տեսնենք թէ վերջ ու վախճանն ուր պիտի հասնի, անհամբեր կ'սպասենք կառավարութեան գործունէութեան արդիւնքին։

⁂ Անցեալ շաբթու դշ.ին, Կարնոյ գծով քաղաքս հասած քննիչ յանձնաժողովոյ երկու անդամները՝ Ալի Րիզա և Մուսդաֆա պէյերը, մէկը զինուորական սպայ մը և միւսն ալ քաղաքային պաշտօնեայ և հիւրընկալուեցան տեղւոյս Իթթիհատ-Թէրաքքը ճեմիէթի քլիւպին մէջ, բայց որպէսզի քլիւպի անդամներու ազդեցութիւն չկրեն և այլոց խօսակցութեան առարկայ չդառնան, յաջորդ օր փոխադրուեցան ոստիկանաց գովլուշի վերայի սենեակները՝ հին կառավարատան շէնքի մէջ։ Հայոց Առաջնորդը Գաղ. Ժողովի անդամներու հետ, եւ. ցորեկուան ժամը 4ին փութաց բարի գալուստ մաղթել ու յարգելի պէյերուն, որոնք փոխադարձ այցելութեան եկան Հայոց Առաջնորդին և ժամու մը չափ նստեցան։ Խօսակցութեան նիւթը հողային խնդրոյն վրայ կը դառնար և քաղաքային պաշտօնեան շատ փափուած կը տեսնուէր։ Չորս հինգ օր հոս մնալէ վերջ, Խոյթի գծով մեկնեցան դէպի Բաղէշ. հողային խնդրոյ քննութեան պաշտօնը կըսուէր թէ երկրորդական պաշտօն մըն էր անոնց համար. աւելի ուրիշ քննութիւններ պիտի կատարեն։ Բաղէշէն պիտի վերադառնան Մուշ. Մուշէն Սասուն և Սասունէն անցնին երթան [illegible]։

⁂ Բաւական ժամանակէ ի վեր այս տեղ կը գտնուի քաղաքիս երեսփ. Էլիաս էֆէնտին, որ վստահելի երեսփոխանի մը պէս եկեր է արձակուրդի հանգիստը իր ընտանեաց մօտ անցնելու, ցարդ համառօտ համարատուութիւն մը չընելէ զատ, զինքը ընտրող ժողովրդեան արժանահաւատ մէկու մը ըսած է եղեր թէ. «ինչո՞ւ Հայոց Առաջնորդները առանց փուլի թագրիր կուտան կառավարութեան. ատանկ քոնսուլին, դեսպանին, ինչին, չէ՞ մի որ պարզ օսմանցիներ են, օսմանցիական հանգամանքէն դուրս ինչո՞ւ կ'ելնեն և փուլ չեն փակցներ իրենց թագրիրներուն վրայ, որ խնդրագրի ձեւ առնէ»։ Կ'երեւի որ այս ուղղութիւնը կը պահէ նաեւ տեղական կառավարութիւնը դէպի Հայոց Առաջնորդարանի թագրիրները և անպատասխանի կը թողու։ Երկու տարի է որ կառավարութիւնը խնդիրներ կը հանէ Հայոց Առաջնորդարանի հետ և կեդր. իշխանութիւնք ու Պատրիարքարան անտարբեր մնալով, չփութացին թիւրիմացութիւնները բառնալ։

⁂ Ամսոյս 19ին դշ. օր Սասուն-Տալւորիկ գիւղախումբի միւտիրը՝ Սալիհ էֆէնտին, Ալէքսան Պէչիր անուն ոստիկանները ղրկելով իր մօտ կանչել կուտայ Թօփ գիւղացիները, Երիցանք գիւղացիներու հետ ունեցած հողային վէճը կարգադրելու համար, երբ ասոնք միւտիրի բնակարանի մէջ նստած, անոր հետ կը խօսակցին եղեր ծանօթ խնդրոյն վրայ, Երիցանք գիւղի քիւրտերէն Ղազի հաճի, Ֆայեաթ, Ռուժի. ասոր եղբայրը Ահմէ և Ֆարէի աղա Ղարզին ներս կը մտնեն և առանց երկար բարակ վիճաբանութեան, [illegible] քաշելով, յարձակում կ'ընեն Թօփէցիներուն վրայ և Ռուժէն խանչարով զարնելով կրունկէն և ձախ թեւէն կը վիրաւորէ Փօրթօ անուն հայը եւ ձախ սրունքէն Մըրկոն։ Ասոր եղբայրը Ահմէն երկու խանչալը կռնակ, չորս ալ ազդրերը ջախջախելով կը սպաննէ Խաչոն, իսկ Ղարզին կը կոտրէ Ցարէի գլուխը և Գասյին չորս ակռայ, դէպքը տեղի ունեցած է միւտիրի ներկայութեան և անիկա լուռ հանդիսատես ըլլալով ոչ ոք բռնէր, ոստիկանները հարցաքննիչ դատաւորին մեր գրածները բոլորը խօսեր են, բայց միւտիրը կըսուի թէ ուրացած է զարնելը, միայն թէ քիւրտերու խանչալին քաշելը տեսեր է, բայց [illegible] ըսած է նաեւ թէ, հայերը զէնք չունէին։

Այս դէպքի հեղինակը հճ. Ֆայեաթ եղած է, որ Սասնոյ վերջի՝ 904ի կոտորածի ժամանակ բռնի գրաւելով Հեցանք գիւղացի Պօղոսի տունը և հողերը, հիմա ալ աչք տնկեր է յափշտակելու Թօփեցիներու ջուրը, իր արտերը ջրելու համար, և անոնք չեն տուած, որոյ վրայ իբրեւ թէ օր մը առաջ եկեր բողոքեր է։

ՏԱՐՕՆՑԻ

ՔՂԻԻ ԱՌԱՋՆ. ԽՆԴՐԻՆ ՇՈՒՐՋ

«Ազատամարտ»ի 337 թիւին մէջ կարդացի հեռագիր մը որով կը պահանջուէր որ Քղիի առաջնորդ Պօղոս վրդ.ի հրաժարականը չընդունուի։ Հեռագիրը ստորագրուած էր Առաջն. փոխանորդ Տ. Բագրատ քհնյ.ի, Խօշմաթլեանի և ուրիշ անձնաւորութեան մը կողմէ որուն անունը անծանօթ կը մնայ մեզ, կ'երեւայ թէ տպագրական սխալով մը։

Այս հեռագիրը կը պարզէ ցաւալի ճշմարտութիւն մը թէ սահմանադրութենէն վերջն իսկ, մենք կարող չեղանք մեր ազգային շրջանակները մաքրել այս տեսակ նկարագրի տէր անձնաւորութիւն-

---

ԸՆՏԱՆԻՔ, ՊԱՏԻՒ, ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

(ՊՈԼՍԱՀԱՅ ԲԱՐՔԵՐ)

ՀԵՂԻՆԱԿ՝

ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ԳԼՈՒԽ ԱՌԱՋԻՆ

Երբ բանկալին մօտ հասաւ, Թաղական Խորհրդարանի դրան առջեւ բազմութիւն մը խմբուած էր։ Դրան սեմին վրայ կ'երեւար Ղուկաս էֆէնտին, իր հաստ, զանգուածային մարմինը յաղթականօրէն տնկած, ոլիմպեան արամազդի մը վեհափառութեամբ. իր պաշտօնակիցները, ակնածանքով, քիչ մը հեռու կեցած էին։

Ծանրակշիռ դէպք մը տեղի ունեցած էր քիչ մը առաջ որ խիստ բարկացուցեր էր էֆէնտին։ Ազգատախնամի սենեակէն խորհրդարանը եկած միջոցին, ժամուն բակը քանի մը տղաք ձիւնագնդակ կը խաղային զիրար հալածելով։ Գնդակներէն մին իր նպատակէն վրիպելով՝ եկած իյնած էր էֆէնտիին պալթօյին թաւիշէ օձիքին վրայ։ Տղաքը իրենց գործած այս անլուր ոճիրը տեսնելով՝ արդէն լեղապատառ փախած ու անյայտ եղած էին և Ղուկաս էֆէնտի սպասեր էր իր բարկութիւնը թափել ժամկոչին, լուսարարին, բարապանին ու խեղճուկ տէրտէրի մը վրայ որոնց պատահեր էր խորհրդարանին դրան առջեւ։

Զորոնք ալ իր դէմը կեցեր էին, բարեւ բռնած, յանցաւոր ճորտերու պէս, մինչ շուրջերնին հետզհետէ եկեղեցիէն ելլող հետաքրքիրներ կանգ կ'առնէին։

— Աս ի՛նչ խաղքութիւն, աս ի՛նչ խայտառակութիւն է, կ'որոտար Ղուկաս էֆէնտի, ինչո՞ւ թող կուտաք աս բիճերուն որ բակին մէջ խաղան... մազ մնաց ձիւնը աչքիս կուգար կոր, ասոր առտեզը ժա՛մ է՝ չէ նէ մի Տօլապ Տէրէօրին չեօփլիւկը... աս բիճերուն վարժապետը ո՞վ է, անօրէննին ո՞ւր է... աս ի՛նչ անբարոյականութիւն է, էֆէնտիմ...

Լուռ, սարսափահար, ամէնքը մտիկ կ'ընէին, առանց նոյնիսկ հաւանութեան մրմունջ մը լսելի ընելու կամ շարժում մը ընելու։ Գիտէին էֆէնտիին բնութիւնը, գիտէին որ երբ անիկա բարկանար ու պոռար, հարկ էր կրաւորական հլութեամբ մը մտիկ ընել և թողուլ որ բարկութիւնը անցնի։ Էֆէնտին, բարկութեան ժամանակ, նոյնիսկ չէր ներեր որ իրեն իրաւունք տային։

— Աս չափխընները ինչո՞ւ աս ժամէն ներս կ'առնէք, շարունակեց էֆէնտին հետզհետէ ձայնը բարձրացնելով, ժամուն խըրըլըխը չի կայ եա,... Թո՛ղ Ցարութիւնը երթան, Լուսաւորիչը երթան, Պէքիքթաշի ժամը երթան, ճեհեննէմին պունախը երթան... աս Երրորդութիւնն ալ թո՛ղ մեզի ձգեն, թօ՛ւֆ բան, շնորհքով մարդիկը ասոնց երեսէն ժամ չեն կրնար կոր երթալ... ա՛ս՝ դուրս ելլողներուն նայեցէք...

Եւ էֆէնտին ալ ձեռքովը մատնանիշ ըրաւ նոյն միջոցին եկեղեցիէն դուրս ելլող բազմութիւնը, պառաւ անկար կիներ, համալներ, պատառատուն լաթերով ծերուկներ։

— Սա՛ խաղքութեան, սա՛ աղտոտութեան նայեցէ՛ք, գոչեց նորէն, ինչպէ՞ս կ'ուզէք որ ազնուական ընտանիքներ ժամ գան երբ այս պապուկները հոն լեցուած են... գոնէ կարգերնին ճանչնա՞ն, սանկ ետեւօք կայնին, չէ. կ'երթան դասին առջեւ կը նետուին, առանց նայելու որ քովը կեցողը ո՞վ է, իրեն աստիճանի՞ն մարդ է, կարծես ժամը աղօթողը, չէն պահողը, փարա տուողը իրենք են...

Սաթենիկ պահ մը ինքն ալ կեցած մտիկ կ'ընէր այս խօսքերուն։ Ղուկաս էֆէնտին տեսնելով, խորհած էր վերջին, գերագոյն դիմում մը փորձելու, բոլորովին ձեռնունայն տուն չվերադառնալու համար, բայց այդ բարկաճայթ խօսքերը որոնց վերջը չէր գար ու յետոյ, շուրջը խռնուած բազմութիւնը զինքը բոլորովին ջլատեցին և յուսահատ շարժումով մը ինքզինքը դուրս նետեց եկեղեցիէն։

Նոյն միջոցին Ղուկաս էֆէնտիի [illegible] թաղական մը երեւցաւ, որ ներսէն լսելով Ազգատախնամ ատենապետին ձայնը, եկեր էր խնդիրին ի՛նչ ըլլալը հասկընալու։

— Ղուկաս էֆէնտի ներս հրամեցէ՛ք, դրան առջեւ կը մսիք, ըսաւ նորեկը, որ ինքն ալ մեծատուն, մտերմական շեշտով մը կը խօսէր էֆէնտիին հետ, եկէք սուրճ մը հրամեցէք...

Ղուկաս էֆէնտիի բարկութիւնը իջած էր քիչ մը և առանց շատ աղաչել տալու հետեւեցաւ թաղականին, իրաւցնէ վառարանի կրակէն քիչ մը տաքնալու պէտքը զգալով։

Ներսը քանի մը թաղականներ նստած էին որոնք սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրին Ղուկաս էֆէնտիի և թիկնաթոռի մը մէջ տեղաւորեցին զինքը։

— Ղուկաս էֆէնտի, կ'երեւայ որ ձեզ նորէն բարկացուցեր են, ի՞նչ պատահեցաւ որ, հարցուց թաղականներէն մին։

Ղուկաս էֆէնտի մանրամասնօրէն պատմեց ձիւնագնդակին դէպքը, չմոռնալով մանաւանդ սա ծանր պարագան թէ «մազ մնացեր էր որ ձիւնը աչքին գար» և նորէն քիչ մը առաջուան ըրած դիտողութիւնները կրկնեց, թէեւ նուազ բարկաճայթ շեշտով մը։

Քիչ մը ետքը ներս մտաւ աւագերէցը, երկայնահասակ, նիհար խուզ ու սպիտակ մօրուքով, պատկառելի ծերունի մը։ Տ. Միքիաս աւագ քահանայ այն ատեն վաթսուն տարեկան կար. երկար ատենէ ի վեր աւագերէցն էր Բերայի եկեղեցիին։ Ինքն էր, գերազանցօրէն, մեծատուններու տուներէց և իր այդ ստանձնաշնորհեալ դիրքը իրեն գերակշիռ ազդեցութիւն մը կուտար ամբողջ քահանայական դասին մէջ։ Ո՛չ թէ միայն Բերայի, այլ նոյնիսկ Գատը Գիւղի և ուրիշ արուարձաններու հարուստները իր ծուխերն էին, կարծես ջոջերու տներէցութիւնը մենաշնորհ վերապահած ըլլար։ Ամբարտաւան և խրոխտ իր պաշտօնակիցներուն հետ, Տ. Միքիաս կեղծաւոր ու շողոքորթ կը դառնար իր հարուստ ծուխերուն հանդէպ և ասոր համար կը սիրուէր ու կը յարգուէր ամենէն, մանաւանդ թէ ինք, որ իր ձեռքին մէջ ունէր բոլոր ծանօթ ընտանիքները, շատ անգամ կը յաջողէր անոնց մէջ խնամութեան կապեր հաստատելու։ Այս ծառայութեանց լիակատար վարձքը անշուշտ Տ. Միքիաս պիտի ստանար հանդերձեալ

(Շար.ը տեսնել Բ. էջ)

ներէ որոնց գոյութեան իրաւունքը ապահով կարելի էր նկատել հին ռէժիմի ժամանակ միայն: Զէյթարարներ, պնակալէզներ, վաշխառուներ դեռ կը չարչըրկեն մեր հասարակական կեանքը, մինչդեռ անոնք չատ կանուխէն պէտք էր իրենց հրաժեշտը տային ու քաշուէին իրենց խցիկին մէջ, որպէս զի մենք ալ պահ մը ազատ այն հիւանդկախ դրութենէն, որով կը տառապէինք երկար ժամանակ, կարող ըլլայինք զօրաւոր թափով մը յառաջ երթալ: Այս չեղաւ և կարելի ալ չէ ըլլալ եթէ մեր ժողովրդական մասսան այսչափ անտարբեր մնայ իրեն ազատ թուիչքը կաշկանդող այդ անբարոյականացած սակաւաթիւ անձնաւորութեանց մասին:

Բղնի մէջ կայ Խօշմաթլեան անունով անձնաւորութիւն մը. երկար բացատրութեան կարիք չկայ կարծեմ իր անձը ծանօթացնելու համար. սակայն այն անձնաւորութիւնն է որու մասին բաւական զբաղեցաւ մեր թէ արտասահմանի յեղափոխական և Պոլսահայ լրագրութիւնը սահմանադրութենէն վերջ, այն երջանիկ օրերուն երբ հայ մամուլն ալ գերագանց ջանք մը կը թափէր, թարգմանը ըլլալու մեր ժողովրդի ծովչատ ցաւերուն: Իր գէշ գործումներու մասին արդէն Բղնցի արտասահմանեան գիտակից երիտասարդութիւնը յիշատակագիր մը մատուցած էր պատրիարքարանին ուր կը պարզուէին իր բոլոր գէշ գործումները: Զարմանալին սակայն այն է որ երբ այս կարգի անձնաւորութիւններ հարկաւոր էր արդէն իսկ չէզոքացնել և հեռացնել Ազգ. շրջանակէ, անոնք դեռ կը խօսին յանուն գաւառ. ժողովոյ և ընդհ. ժողովի կամքը արտայայտող բացառիկ դիրքին մէջ գտնելով ինքզինքնին, հրապարակաւ կ'ուզեն պաշտպանել մէկը որու մասին ժողովուրդին կամքը իր հանրագրութիւններովը և բողոքներովը իր վերջին խօսքը ըսած էր:

Պաւկ վրդ. այլեւս չէ կարող մնալ Բղնի իր առաջնորդական պաշտօնով: Անիկա երեք տարիէ ի վեր այդ պաշտօնէն մէջ ոչ մէկ դրական կողմ, արժանաւորութիւն ցոյց տուաւ, իսկ իր բացասական կողմերովը պատճառ եղաւ անթուելի չարիքներու:

Իր անձնական նկատումներով երբեք կարող չեղաւ ազգ. չահերը պաշտպանել համայնական խնդիրներու մէջ: Երբ անդին հայ օրիորդները բռնի կ'իսլամացնէին եւ նկատի չէին առներ ամենատարրական պէտքն իսկ՝ ինք իր առաջնորդարանի ննջած մթնոլորտին մէջ իր համախոհներու հետ թղթախաղով կ'զբաղէր: Հարսնիքներու մէջ կը խաղար, կը պարէր, կը գինովնար և «Պէլլ էֆէնտիմ»ի յանկերգը կը կրկնէր: Իր օրով եկեղեցիները գրեթէ փակուեցան Բղնի մէջ և դպրոցները փճացան շնորհիւ անոր որ ինք խաղալիք դարձաւ մասնաւոր կուսակցութեան մը ձեռքին մէջ, եւ դեռ ուրիշ շատ բաներ որոնք հաստատուած են Պատրիարքարան հանրագրութիւններով:

Պատրիարքարանը եթէ չի փափաքիր ինքզինք գտնել ժողովուրդի ըմբոստացած անթեքելի կամքին առջեւ, պէտք է եւ անհրաժեշտ է անմիջապէս ընդունիլ Պաւկ վրդ.ի հրաժարականը: Խօշմաթլեանի եւ Ս. Բագրատի նման մարդոց պահանջը չի ներկայացներ ժողովուրդի ձայնը եւ նոյն իսկ այդ կարգի մարդոց պաշտպանողականը դատապարտութիւն մըն է ինքնին Պաւկ վրդ.ի:

Մենք կը լսենք թէ Պոլսաբնակ Բղնեցիներն ալ կը պատրաստեն հանրագրութիւն մը որ պիտի ներկայացնեն Պատրիարքարան և պիտի պահանջեն Պաւկ վրդ.ի պաշտօնանկութիւնը: Տեսնենք թէ ինչ արդիւնք պիտի ունենայ:

ԲՂՆՑԻ ՄԸ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՇԱՐԺՈՒՄԸ

Թայմզ կը ծանուցանէր, անցեալ օգոստոս 4ին, թէ, հնդկական ոստիկանութիւնը Տաքքա, արեւելեան Պէնկալի մէջ, անգլիական կառավարութեան դէմ ուղղուած դաւադրութեան մը գոյութիւնը հաստատած է: Այս գործին կարեւորութիւնը օրէ օր կ'աւելնայ: Օգոստոս 3ին և 7ին, ամբողջ նահանգին մէջ բաւական թուով ձերբակալութիւններ տեղի ունեցած են, Սիլարիոյ, Տաքքա, Տինաճփուր, Ռանկփուր, Ճէսոր, Մէյմէնսինկ, Պարիսալ, Ֆարիտփուր, Գարիքփուր, Բանկուռ և Կալկաթա քաղաքներուն մէջ: Ոստիկանութիւնը ձեռք անցուցած է կարեւոր քանակութեամբ վաւերաթուղթեր, նամակներ և օրաթերթիր, առանց հաշուելու զէնքերը, փամփուշտ շինելու գործիքները եւլն.: Խուզարկութիւնները կը շարունակուին: Օգոստոս 16ին խուզարկուած է նախկին աքսորականի մը, Պիրինտա Գումար Միթերի տունը, ուր զէնքի տեղ գտնուած են վտանգաւոր յայտնութիւններ պարունակող վաւերաթուղթեր և նամակներ անգլիացի երեսփոխաններու, կամ հին երեսփոխաններու, ինչպէս սըր Հէնրի Գօթթըն, որոնք ծանօթ են հնդիկներուն համար ունեցած բարեկամութեամբը: Գտնուած բաներուն կարեւորութիւնը և արժէքը պիտի յայտնուին այն պահուն երբ Տաքքայի մէջ բացուի դատը, որ չատ դիւրգալից պիտի ըլլայ: Քառասուներկու հոգի ամբաստանութեան տակ կը գտնուին: Կ'երեւի որ Հնդկաստանի կառավարութիւնը կը գտնուի գաղտնի ընդարձակ ձեռնարկի մը հանդէպ, որուն ճիւղաւորումները կ'արձակուին, Պէնկալէն դուրս, Հնդկաստանի առուցեալ բոլոր նահանգներուն մէջ: Օգոստոս 1ին արտասանուած ճառի մը մէջ, Հնդկաստանի պետական քարտուղար Մօնթակիւ, ջանացած է, իրաւ, այս նոր խռովութեան ծանրութիւնը ուրանալ: Իրեն համեմատ՝ կառավարութիւնը ուրիշ բան չըներ եթէ ոչ կը հետապնդէ երկար ժամանակէ ի վեր ծանօթ ընկերակցութիւն մը, որ մեծ մասամբ կը բաղկանայ միամիտ երիտասարդներէ: Սակայն, ամբաստանուածներէն մէկ քանին, կարեւոր և տարեց անձեր են, գլխաւորաբար Բուլին Պէհար Տաս, որ 1909ին վերջերը աքսորուած էր և անցեալ փետրուարի մէջ արձակուած է որ կը կարծուէր թէ ոեւէ կապ չունի անիշխանական չարժման հետ: Բազմաթիւ ընկերակցութիւններ, որոնցմէ ոմանք վերջերս ջնջուեցան, այս գործին մէջ խառնուած են և պիտի դատուին: Ձերբակալուածներուն ամենքն ալ գրեթէ ամբաստանուած են թէ կայսր-թագաւորին դէմ պատերազմ պատրաստած են, թէ ապստամբական դրութիւններ հրատարակած են, թէ հաւաքումներու և մամուլի վրայ դրուած օրէնքները բռնաբարած են: Հակառակ այս խռովութեանց՝ կարգ մը Հնդկասէրներ թերահաւատ կը մնան: Օգոստոս 10ին Թայմզի ուղղած նամակի մը մէջ, Սըր Հէնրի Գօթթըն կը յամառի յայտարարել թէ Անգլիա ժամանակաւ Հնդկաստանի խոստացած է ինքնավարութիւն տալ եւ թէ ժամանակը հասած է իր խոստումը յարգելու: Լորտ Քըրզընի վարչութիւնը և աւելի մասնաւորապէս Պէնկալի երկու նահանգներու բաժանումը ներկայ ապստամբական չարժման գլխաւոր պատճառներն են իր կարծիքով:

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Կ'երեւի որ Ռուզվէլթի և Միացեալ Նահանգներու արդի նախագահ Թէֆթի միջեւ խզումը, որուն վրայ կը խօսուի, աւելի զիրենք շրջապատող քաղաքագէտներուն էնթրիկներուն գործն է քան թէ իրենց անձնական կամքին: Պ. Թէֆթ հերքել տուած է թէ ինք գէշ ունի Նիւ Եորքի հանրապետականներուն կողմէ Ռուզվէլթի կրած պարտութեան մէջ: Այս հանրապետականները որոնք «Հին պահակազօրք» կը կոչուին, Հանրապետութեան դեր-նախագահ Պ. Շէրմանը ընտրել տուած էին Նիւ Եորքի հանրապետական կոմիտէին՝ Սարաքօթայի մէջ հանրապետական կուսակցութեան ընտրական ժողովին նախագահելու համար: Պ. Ռուզվէլթ, իր կողմէն, Օպէրայի մէջ տեղի ունեցած գումարման մը մէջ, բարկութիւն յայտնած է Եչըն Րէբիւպլիքըն Քոմիթէի դէմ որ Նիւ Եորքի նահանգին հանրապետական ժողովին նախագահութեանը համար անոր թեկնածութիւնը մերժած էր: Պ. Ռուզվէլթ յայտարարած է որ կը փափաքի Թէֆթի վարչութեան հետ չխզուիլ և հետեւաբար չպիտի մասնակցի ոչ նահանգին ժողովին, ոչ ալ Նիւ Եորքի մէջ քաղաքական պայքարին: Ոչ ալ Նիւ-Եորքի կառավարիչի պաշտօնը պիտի ընդունի և Ծերակոյտի անդամ պիտի չըլլայ: Կը կարծուի որ Ռուզվէլթ մինչեւ 1902ի նախագահական ընտրութիւնները իր ճիգերը պիտի դարձնէ իր յառաջդիմական քաղաքականութիւնը ընդունիլ տալու համար: Եթէ այդ թուականին, իր կուսակցութիւնը մերժէ այդ քաղաքականութիւնը ընդունիլ, ինքն իսկ թեկնածու պիտի ներկայանայ նախագահութեան համար: Ուրեմն կը տեսնուի որ Թէֆթէն ալ նուազ կը փափաքի Ռուզվէլթ insurgents յառաջդիմական Կոնկրէսի միամիտ խաղալիկը դառնալ: Յայտնի է որ Երեսփ. ժողովին նախագահ Ճօզ Քէնըն յառաջդիմական անձնաւորութիւն է: Insurgents Ռուզվէլթ չի փափաքիր նախագահին դէմ պայքարին մէջ ընդդիմադիր տարրերուն կամ «ըմբոստներու» գործիքը դառնալ: Այս էնթրիկները, զոր Թէֆթ անկարող եղած է առաջքը առնելու, վերջնականապէս ջախջախած են հանրապետական կուսակցութիւնը: Ուստի, Ռամկավարական կուսակցութիւնը, որ աւելի միացեալ եւ աւելի համասեռ տարրերէ կը բաղկանայ, կատարեալ վստահութիւն ունի Նիւ Եորքի նահանգին, Օհիոյի նահանգին նկատմամբ, Թէֆթի նահանգը, ուր առաջին ընտրութեանց արդիւնքները կը չարունակեն նպաստաւոր ըլլալ հանրապետական «ըմբոստներուն» եւ հետեւաբար հանրապետական բաժանումները չեչտել: Խափչիկ վաճառականներու ազգային ընկերակցութիւնը, ունկնդրելէ յետոյ Ռուզվէլթի մէկ դատախօսութեան Միացեալ Նահանգներու մէջ սեւ ցեղին յառաջդիմութեան համար ունեցած հաւանականութեանց վրայ, Գիլինթըն եւ Պուքըր Ուաշինկթըն խափչիկ եպիսկոպոսներուն հրաւէրին համաձայն, խոստացած է, հարիւր տասնըմէկ պատուիրակներու խանդավառութեանը մէջ, խափչիկները քուէարկել տալ ի նպաստ Ռուզվէլթի, եթէ երրորդ անգամ նախագահութեան թեկնածու ներկայանայ:

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՊՈԼՍՈՅ ՔԱՐԱՓՆԵՐՈՒՆ ԽՆԴԻՐԸ

Լոնտոնէն կը գրեն Թանի. «Խնդիր մը որ կը սպառնար Անգլիոյ և Բ. Դրան միջեւ յարաբերութիւնները խանգարել, անգլիական չահերուն համար գոհացուցիչ եղանակով մը լուծուեցաւ: 1899էն ի վեր, Պոլսոյ քարափներուն ընկերութիւնը կամրջակներ հաստատած էր՝ դիւրացնելու համար անգլիական նաւերուն բեռները Պոլսոյ քարափին վրայ հանելու գործողութիւնը: Այս կամրջակներուն գետեղումը արտօնուած էր միջազգային յանձնաժողովի մը կողմէն, կառավարութեան հաւանութեամբը: Այս որոշումը օրինաւոր էր, կ'ըսէ Թայմզի Պոլսոյ թղթակիցը, մանաւանդ որ յանձնառութեան պայմաններէն մէկը քարափի ընկերութիւնը կ'արտօնէ բոլոր յարմար միջոցները գործածել նաւերուն բեռը ցամաք հանելու: Սակայն ընկերութիւնը դժբախտութիւնն ունէր հաճելի չըլլալու մավունաճիներու ընկերութեան որուն հասոյթները կը նուազեցնէր. ուստի մավունաճիները օգտուելով 1908ի յեղափոխութենէն, իրենց ձեռքով ջնջելու համար այդ կամրջակները: Ոստիկանութիւնը նորէն գետեղել տուաւ: 1909 Յունիսին, այն պահուն ուր հակահելլենական պոյքոթը սկսաւ՝ մավունաճիները դիմեցին Թուրք կառավարութեան, զանոնք վերցնելու համար: Իրենց այս խնդիրքը նախ մերժուեցաւ Պետական Խորհուրդին կողմէն, յետոյ ընդունուեցաւ Հաքքը փաշայի կողմէն: Հետեւաբար մավունաճիները անգամ մըն ալ դիմած էին ուղղակի գործողութեան և վերջին չաբաթուան սկիզբը անհետացուցած էին կամրջակները: Այս արարքը այնքան թշնամական էր անգլիական կառավարութեան համար որ, օգոստոս 1ին, անգլիական դեսպանը բողոքած էր վարչապետին տուած որոշմանը դէմ: Երկու օր յետոյ իմանալով որ բացորոշ հրամաններ տրուած են կամրջակները վերցնելու մասին, Րիֆաթ փաշային հեռագրած էր որ անգլիական կառավարութիւնը զանիկա պատասխանատու պիտի բռնէր անգլիական նաւերուն կրած կորուստներուն համար: Բարեբախտաբար, Թուրք կառավարութիւնը փութաց Պոլսոյ մավունաճիներուն արարքը պախարակել: Անգլիոյ և Ֆրանսայի դեսպանները արտաքին գործոց նախարարութենէն ապահովութիւն ստացած են թէ կամրջակները նորէն պիտի զետեղուին իրենց տեղերը: Օգոստոս 15ի առտուն անգլիական Սիբրոթ Քիոս նաւը իր բեռները հանեց կամրջակներուն վրայ, հակառակ մավունաճիներուն հանած աղմուկին: Իրենցմէ մէկ քանին ալ ձերբակալուեցան: Այս արագ կարգադրութիւնը, սակայն, շուտով պիտի չջնջէ միջադէպին առաջ բերած տըխուր տպաւորութիւնը: Թայմզ առաջինն է որ կ'ամբաստանէ Թուրք կառավարութիւնը թէ տկարութիւն ցոյց կուտայ ազդեցիկ բայց անպատասխանատու ընկերակցութեանց նկատմամբ: Յայտնի է որ երիտասարդ-Թուրք ռէժիմը, որ սկիզբէն շատ ժողովրդական էր Անգլիոյ մէջ, իր հմայքէն կարեւոր մաս մը կորսնցուցած է հիմա: Կամրջակներու խնդիրը, հակահելլենական պոյքոթէն յետոյ, որուն առթիւ հոս կը կարծուի թէ Թուրք կառավարութիւնը թուլութիւն ցոյց տուած է, և Կրետէի վրայ Վարչապետին արտասանած ճառէն յետոյ, հանրային կարծիքին կասկածները պիտի աւելցնէ»:

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Սոֆիայէն կը հեռագրեն թէ առջի առտու, օսմ. դեսպան Ասըմ պէյ և ռազմական նախարար Պ. Լիւփչէֆ, որ կը փոխանորդէ արտաքին գործոց նախարարին, տեսակցութիւն մը ունեցած են: Պ. Լիւփչէֆ պուլկար կառավարութեան կողմէ ընդունած է Բ. Դրան առաջարկները մակեդոնացի փախստականներու վերադարձի մասին: Իրենց ծննդավայրը դառնալ փափագող փախստականները Թուրք կառավարութեան կողմէ պիտի ընդունուին երեք զանազան կէտերու վրայ, յանձնելով իրենց զէնքերը: Կը կարծուի թէ բազմաթիւ փախստականներ, որոնք ուրիշ առթիւներու մէջ կասկածելի եղած են, ետ պիտի կենան վերադառնալէ: Փախստականներու մասին երկու կառավարութեանց միջեւ գոյացած համաձայնութեան շնորհիւ թուրքպուլկար վէճը վերջնապէս կարգադրուած ըլլալ կը թուի:

⁂ [illegible] թուրքպուլկար կարգադրութեան վրայ խօսելով կ'ըսէ. «Պէտք է շնորհաւորել ամէն անոնք որ նպաստած են խաղաղութեան այդ յաղթանակին: Սակայն անդուլ աշխատութեան պէտք կայ՝ այդ արդիւնքը ապահովելու համար: Թուրքիա վերանորոգութեան իր երրորդ եթէ ոչ չորրորդ փորձը կը կատարէ: Եթէ այդ վերանորոգութիւնը, ամէնէն նպաստաւոր պարագաներու մէջ կատարուելով հանդերձ, ձախողի, տեսակ պատասխանատուութիւն մը պէտք ունենան այն Թուրքերը, որոնք այդ բանին պատճառ եղած են: Դժբախտաբար, այնպիսի անձեր գոյութիւն ունին, որոնց յատկանիշն է անլուր շովինիզմ մը, ընդդէմ հինգ դարերու աւանդութեանց, վեց-եօթը ազգերէ բաղկացած կայսրութենէ մը միութիւն մը կազմելու համար ի նպաստ փոքրամասնութեան մը: Այդ քաղաքականութեան արդիւնքները ակներեւ են: Հրահանգիչ է տեսնել ազատութիւնը խօսքի սեղմումով, Սահմանադրութիւնը պաշարման վիճակով, ու անկէ աւելի՝ զինաթափութեան օրինակով: Քրիստոնեաներու զինաթափութիւնը, որոնք ջերմ կուսակիցներ են բարենորոգումներու, երբ վրիժառութիւն ցոյց տրուեցաւ ալպանիական զինաթափութեան: Այսպէս Թուրք զինուորին վրիժառութիւնը այնպիսի անգթութիւններ գործեց որ բնակչութիւնը ստիպուեցաւ գաղթել: Ուրեմն կը տեսնուի թէ նախաձեռնութիւնները ինչպէս կը վիժին և վտանգները կը ծնին: Սելանիկի ու Պոլսոյ օրագրողները ի զուր կը պոռչտան: Ատով առաջքը չառնուիր միջամտութեան: Անոնք պէտք է ձայն բարձրացնեն չափազանցութիւններու և ծայրայեղութեանց դէմ: Առայժմ մեր վերջին խօսքը սա է. Թուրքերը թող զգուշանան Հիւրրիյէթը երբ բանտէ նկատելու փորձութենէն: Նոր ռէժիմին կ'իյնայ լուրջ բարենորոգումներու ձեռնարկել, բոլոր ազգերը և կրօնքները կատարելապէս հաւասար հաչակել: Երբ անմիջական դրացի Թուրքիոյ, մեր պարտականութիւնը կը կատարենք, անկեղծօրէն մատնանշելով Թուրք վարչութեան թերութիւնները, որոնք եթէ մէկդի չդրուին, կրնան ապագային խանգարել Պուլկարիոյ և Թուրքիոյ ապագան»:

⁂ Սքիւպէն կը հեռագրեն թէ ամէն զգուշութիւններ ձեռք առնուած են Սքիւպի և զինաթափութեան ենթարկուած տեղերու միջեւ հաղորդակցութիւնները կտրելու համար: Ոչ միայն ոստիկաններ դրուած են հիւպատոսարաններու առջեւ, որպէս զի դժգոհները հոն չդիմեն, այլեւ ոչ մէկ թղթատար և ոչ մէկ ուղեւոր չի հասնիր պաշարուած քաղաքներէն և գիւղերէն: Քոչանի քաղաքին մէջ, որ պաշարուած էր հետեւակազօրքի և հեծելազօրքի ջոկատներով, զինաթափութեան յանձնաժողովը կառավարչատուն կանչել տուած է պուլկար երեւելիները: Յաջորդ օրը, ոստիկանական քօմիսէր մը, քանի մը ոստիկան զինուորներու և թաղին մուխթարներուն հետ, քաղաքը շրջելով, ժողովուրդը հրաւիրած է զէնքերնին յանձնելու, հակառակ պարագային սպառնալով ամենածանր խստութիւններ: Զինաթափութեան յանձնաժողովին հրամանով, պուլկարական եկեղեցիներու զանգակները հնչեցուցուած են, ժողովուրդը հրաւիրելու համար որ զէնքերը յանձնէ:

⁂ Պուլկարիոյ դեսպանատան գործակատարը, առջի օր, տեսակցութիւն մը ունեցաւ պատերազմական նախարար Մահմուտ Շէվքէթ փաշայի հետ: Գործակատարին հետ կը գտնուէր առաջին թարգմանը: Պատերազմական նախարարին հրաւէրով, այդ տեսակցութեան ներկայ գտնուած էին հեծելազօրքի հրամանատար Սալիհ փաշա և հետեւակազօրքի հրամանատար Ջէքի փաշա: Այդ տեսակցութեան միջոցին խօսուած է մակեդոնական գործերու, Պուլկարներու զինաթափութեան և երկու երկիրներու պաշտօնական յարաբերութեանց վրայ:

⁂ Սքիւպէն Օսմ. Լոյտի կը հեռագրեն. «Քառասուն երկու պուլկար բանտարկեալներ, ձեռնակապով, Քոչանայէն հոս հասան: Անոնց մէջ կը գտնուին եօթը պուլկար քահանաներ: Այդ անձերը ձերբակալուած են, գաղտնի կազմակերպութեան մը պատկանած ըլլալու ամբաստանութեամբ»:

Ի՞ՆՉ ԵՂԱԾ Է ԱՊՏԻՒԼ-ՀԱՄԻՏ

Անգլիական թերթերը այս պահուս իրարու հետ կը մրցին, զգայացունց լուրեր հաղորդելու համար Համիտի վրայ: Բէլ Մէլ Կազէթի լուրէն յետոյ, զոր հրատարակած էինք երէկ, Ուէսթմինսթըր Կազէթ ալ կը փութայ անհաւատալի լուրի մը արձագանգ ըլլալ: Ահաւասիկ անգլ. թերթին պատմութիւնը. «Տիկին Արչիպալտ Լիթլ, որ Սելանիկէն կուգայ, Ուէսթմինսթըր Կազէթի մէջ յօդուած մը հրատարակելով կ'ըսէ թէ Սելանիկի մէջ ամէն ոք սա համոզումը ունի թէ գահընկէց Սուլթանը, Համիտ, այլ եւս հոն չի գտնուիր: Տիկին Լիթլ այցելած է բարեկամներու, որոնք Ալաթինի վիլլային մօտ կը բնակին ուր Համիտ բանտարկուած էր: Տիկինը փափաք յայտնած է նախորդ Սուլթանը տեսնելու, սակայն սա պատասխանը առած է. «Չէք կրնար տեսնել զայն եւ ոչ ալ այցելութիւն տալ, քանի որ հոս չէ: Չենք գիտեր թէ ուր է ան, բայց սա ստոյգ է որ Սելանիկ չի գտնուիր այլեւս»: Տիկին Լիթլ կը յաւելու. «Ինչպէս կը յիշէք, ասկէ ոչ շատ առաջ, կանանոցի կիները մեկնեցան սա պատրուակով թէ Սուլթանին ազգականուհիներէն մէկը պիտի ամուսնանար: Իրողութիւնը սա է որ ամուսնութիւն չկատարուեցաւ: Սուլթանին կիները գիշերանց մեկնած էին, ժամանած ատեննին տասներկու հոգի էին անոնք. իսկ մեկնած ատեննին՝ տասներեք: Այդ կիներուն մէջ կը գտնուէր պառաւ մը, որ կորաքամակ ու դանդաղչուն քայլերով կը յառաջանար ծպտեալ Սուլթանն էր: Այդ միջոցին Ժէօն-Թուրք կուսակցութիւնը կրցաւ գերմանական պանքային ձեռք բերել խոշոր գումար մը որ հոն դրուած էր և որուն համար հարկ էր նախորդ Սուլթանին ստորագրութիւնը: Համիտ յայտարարած էր թէ պիտի նախընտրէր մեռնիլ քան իր ստորագրութիւնը տալ: Բայց համաձայնութիւն մը գոյացաւ և Ապտիւլ Համիտ ստորագրեց իրմէ ուզուած ամէն բան, պայմանաւ որ կրնայ Սելանիկէն հեռանալ և Կ. Պոլիս դառնալ, ուր գաղտնապէս կ'ապրի Ուսկիւտարի մէկ վիլլային մէջ»:

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Հռոմէն կը հեռագրեն թէ նորէն դեսպանախորհուրդի մը գումարման վրայ կը խօսուի, կրետական խնդիրը վերջնապէս լուծելու համար:

⁂ Կը ծանուցուի թէ յառաջիկայ հոկտեմբերին Յունաստանի թագաւորը Ասթիա մեծ-դքսին մօտ տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ Ռուսիոյ Զարին և Վիլհէլմ կայսեր հետ:

⁂ Անցեալ օր գրած էինք գերման թերթի մը հերքումը դեսպանախորհուրդի մը գումարման մասին: Թան այս առթիւ սա խորհրդածութիւնները կ'ընէ. «Կրետացի քաղաքական պետերուն դիտաւորութիւնները հելլենական Երեսփ. ժողովին մասնակցելու մասին՝ զանազան են: Անոնցմէ մէկը, Բաբամաստորաքիս, թեկնածութենէ հրաժարած է: Այսպէս երրորդ թեկնածուն է որ կը համակերպի պետութեանց յորդորներուն: Ընդհակառակը, Բօլօնօրկիս կը վարանի, որովհետեւ հելլէն է եւ ծննդով կրետացի չէ: Վէնիզէլոսի որոշումները յայտնի չեն: Վէնիզէլոս Զուիցերիայէն մեկնած է Աթէնք վերադառնալու համար»:

⁂ Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ երեսփ. ընտրութեանց արդիւնքները ի դերեւ հանած են բոլոր կանխատեսութիւնները: Նախկին կուսակցապետները եւ քաղաքագէտները բոլորովին պարտուած են: Նաեւ Պ. Ռալլիս և մէկ քանի ուրիշներ ամէնէն ետքը կուգան ցանկերուն մէջ: Անկախ թեկնածուները և ժողովրդական կուսակցութեան ու սինտիքաներու թեկ-

---

աշխարհի մէջ, բայց այսուհանդերձ, սպասելով երկնային վարձատրութեան, հոս ալ, առհաշիւ, նիւթական փոխարինութիւններ կը ստանար այս միջնորդութեանը համար, որոնք բարդուելով իր աւագերէցի և տանուտէրի եկամուտներուն վրայ, բաւական ճոխ ու հանգստաւէտ կեանք մը կ'ապահովէին իրեն:

Ղուկաս էֆէնտի Կէլկիթեան իր հնաւուրց ծուխերէն մէկն էր և յաճախ կը ճաշէր անոր տունը ուր մտերմօրէն կ'ընդունուէր միշտ:

Իմանալով ձիւնագնդակի դէպքը, մանաւանդ այն վտանգը որուն մազ մնացեր էր որ ենթարկուէր Ղուկաս էֆէնտիի աչքը, ինքն ալ սաստիկ սրտմտեցաւ.

— Այդ շուն-շանորդիներուն ձեռքէն չենք կրնար կոր ազատիլ, գոչեց, կուգան բակին մէջ կը լեցուին, խաղքութիւն չմնար որ չընեն... անցած կիրակի ալ տիկին Մամիկեանի շրջազգեստին վրայ կոխեր են, քիչ մնացեր է որ պատռի... դեռ առաջին անգամն է որ կը հագնի եղեր... քսան ոսկինոց շրջազգեստ, «մէյ մըն ալ ոտքս չպիտի դնեմ այդ ձեր ժամը» ըսաւ, իրաւունք ունի, ինչ ըսեմ:

— Էֆէնտիմ, մէջ մտաւ Թաղական մը, անկիրթ ազգ ենք վեսսէլամ, մեծի յարգանք ըսուած բանը չունինք... Եւրոպայի մէջ սանկ չէ, ազնուականները իրենց յատուկ եկեղեցին ունին հօ'ն կ'երթան, վարնոց մարդիկն ալ իրենց եկեղեցին... հոս չամաշըրճի կնիկը, օրինակի համար, կուգայ Ղուկաս էֆէնտիի տիկնոջ քովը կը կայնի... ճէմէճ ճէմէճ պիտի ըսեմ որ «ողջոյն» ալ կուտայ կ'առնէ հետը...

— Շատ իրաւունք ունիս, հաստատեց Ղուկաս էֆէնտի, ճիշտ ատոր համար ժամ երթալու կը քաշուիմ, որչափ վարնոց մարդիկ կան կուգան քովդ կը չարուին... ինծի մնայ նէ՝ տեղերը բաժնելու է, էֆէնտիմ, ուրիշ ճար չի կայ, ծանօթ պատուաւոր մարդոց համար զատ տեղ մը որոշելու է, միւսներուն համար ալ զատ տեղ մը,... պէտք ըլլայ նէ՝ ատոր համար բացէն բան մըն ալ կը վճարենք... չէտակը սա օրուան եղածէն արիւնը գըլուխս զարկաւ, աղբար, մազ մնաց ձիւնը աչքիս կուգար կոր... կը տեսնա՞ք սա բողի տղաքները:

Աւագերէցը ըզգաց որ այս խօսքերուն, և դիտողութիւններուն գործնական գոհացում մը տալու էր, ուստի խօսքը բանկալը կեցող երիտասարդ պաշտօնեայի մը ուղղելով.

— Սա ժամկոչ օլանճախը հոս զրկէ՛, պոռաց:

Քիչ մը ետքը ծերուկ ժամկոչը ներկայացաւ, վեհերոտ կերպարանքով մը: Կը նախզգար որ փոթորիկը բոլորովին չէր անցած տակաւին և կը վախնար որ ի վերջոյ իր գլուխը պիտի պայթէր ան:

— Ինծի նայէ՛, պոռաց Տ. Միքիաս քահանայ, ասկէ ետքը չըլլայ որ դպրոցի տղաքներուն թող տաս ժամը մտնելու, տիրացուներէն զատ մարդ ներս չառնես, անոնք ալ գործերնին լմնցնելնուն պէս թո՛ղ դէֆ ըլլան երթան, եթէ մէյմըն ալ բակը տղայ տեսնեմ՝ նայէ՛ ինչ կ'ընեմ:

— Շատ աղէկ, գլխուս վրայ տէր հայր, ըսաւ ժամկոչը և խոնարհութիւն մը ընելով դուրս սպրդեցաւ, այնքան աժան կերպով օձիքը ազատելէն ուրախ:

Խորհրդարանին մէջ խօսակցութիւնը կրկին շարունակուեցաւ, այս անգամ առանց կրքի, առանց բարկութեան, այլ լոկ ակադեմական հանդարտութեամբ մը:

Այն թաղականը որ Եւրոպայի եկեղեցիները իբրեւ օրինակ յիշած էր իր դիտողութիւնները առաջ տարաւ, ըսաւ թէ շատ կարելի էր Ս. Երրորդութեան եկեղեցին միմիայն բարձր դասի ընտանիքներուն յատկացունել, նստարաններուն վրայ որոշ գիներ դնելով:

— Եւրոպայի մէջ սանկ կ'ընեն, պնդեց նորէն, գացէ՛ք Բարիզ, Մատըլէն եկեղեցին և պիտի տեսնէք որ բոլոր ազնուականները իրենց որոշեալ տեղերը ունին ուր իրենցմէ զատ մարդ չկրնար նստիլ, իսկ հասարակ մարդիկը դուրսը՝ գաւիթը, կը կենան:

Այս իրենց յատուկ մասնաւոր եկեղեցի մը ունենալու գաղափարը չատ հաճոյ թըւեցաւ Ղուկաս էֆէնտիի, որ անմիջապէս աւելցուց:

— Եթէ աղանկ կարգադրութիւն մը ընէք, հաւատացէ՛ք ես գրպանէս տարին տասը ոսկի կուտամ, միայն թէ ան պայմանով որ դրանը առջեւ մէկը նստի և ամէն չաժէք մարդոց արգիլէ ներս մտնելը:

Աւագերէցը ինքն ալ համամիտ գըտնըւեցաւ այս կարգադրութեան: Ինքն ալ ազնուական ըլլալու յաւակնութիւններ ունէր, Կ. Պոլսոյ մօտակայ փոքրիկ գիւղի մը հնաւուրց մէկ ընտանիքին պատկանելով և մանաւանդ տարիներէ ի վեր ջոջ աղաներու տանուտէրը ըլլալով:

Կէսօրը անցած էր արդէն և խօսակցութիւնը աւարտած: Ղուկաս էֆէնտի ոտքի ելաւ, հրաժեշտ առաւ և ուղղուեցաւ դէպի դուրս:

Բակը եկեղեցիին պաշտօնէութիւնը շարուած էր ակնածանքով, վերջին գետնաքարշ ցոյցով մը էֆէնտիին սրտմտութիւնը մեղմել տալու համար:

Էֆէնտին բարի և անխռով եղաւ, ժպտերես ընդունեց իրեն ուղղուած խոնարհ բարեւները, գլխու թեթեւ շարժումով մը և բանկալը դրուած պնակին մէջ մէճիտիէ մը նետելով դուրս ելաւ:

— Ինչ որ է, սիրտը առինք, մտածեց ժամկոչը, սրտի անճառ թեթեւացումով մը:

Նոյն միջոցին տղայ մը որ ձիւնագնդակի դժբախտ պատահարէն ի վեր ծակամուտ եղած էր, յանկարծ երեւցաւ բակին մէջ և չուտաքայլ ուղղուեցաւ դէպի դուռը.

— Շունշանորդի փիճ, գոչեց ժամկոչը ետեւէն վազելով և կռնակին բռունցքի ուժգին հարուած մը իջեցնելով, մինչ աւագերէցը՝

— Բռնեցէ՛ք սա լակոտը, կ'աղաղակէր չարաչուք անգղի մը պէս իր թեւերը չարժելով:

Բայց տղան արդէն ինքզինք դուրս նետած ու անյայտ եղած էր ամբոխին մէջ:

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

Ղուկաս էֆէնտիի բնակարանը չատ հեռու չէր եկեղեցիէն, ուստի ոտքով ուղղուեցաւ դէպի Մեծ փողոց և գրեթէ տասը վայրկեան ետքը հասաւ իր տեղը:

Նոյն օրը տան մէջ մեծ իրարանցում կը տիրէր և ասոր համար իր կինն ու երկու աղջիկները եկեղեցի չէին կրցած գալ: Ղուկաս էֆէնտի մտաւ մեծ սրահ մը, արեւելեան գորգերով ծածկուած, պերճ ու գոռոզ կարասիներով լեցուն, ահագին ագեւոր դաշնակ մը լեցուցած էր մուտքին ձախ անկիւնը. մինչ աջ անկիւնը դրուած էր խոշոր վառարան մը որուն մէջ զուարթ կրակ մը կը չողչողար: Բազմոցները թիկնաթոռներն ու աթոռները իրենց սնդուսէ, մետաքսէ ու թաւիչէ արդուզարդը կը պարզէին այդ օրուան համար մերկացած ըլլալով իրենց սովորական ճերմակ կերպասէ ծածկոցներէն: Պատերը ծածկուած էին մուգ կարմիր գոյնէ թուղթով մը: Երկու իւղանկար պատկերներ, հաստ, ոսկեզօծ չրջանակներու մէջ առնուած, սրահին ամէնէն աչքառու զարդերը կը կազմէին: Մին կը ներկայացնէր Ղուկաս էֆ. Կէլկիթեանը, խնկարկուելու սպասող պատկառազդու պատուական մը անշարժ վեհափառութեամբը, միւսը տիկին Կէլկիթեանն էր, գիրուկ կարմրերես, հայու կնիկ մը, պաշտօնական ժպիտ մը դէմքին վրայ, ձեռքը հովհար մը բռնած, մինչ մատներուն, ականջներուն, դաստակներուն վզին վրայ ու մազերուն մէջ կ'երեւային մատանիներ, օղեր, ապարանջաններ, [illegible], գնդասեղներ, ադամանդէ, ոսկէ, զմրուխտէ և յակինթէ:

(Շար.)

նածուները ստուար մեծամասնութիւն շահած են ամէն կողմէ։ Պ. Թէոթոքիս, Պ. Տրաքումիս, Պ. Քալէրկի և Պ. Մավրոմիխալիս կրցած են ընտրուիլ իրենց անձնական յարաբերութիւններուն շնորհիւ։ Պ. Վէնիզէլոս, տակաւին չէ յայտնած իր որոշումը։ Ընտրութեանց վերջնական արդիւնքին կը սպասէ, բայց սա ստոյգ է որ ինք պիտի կազմէ նոր դահլիճը։ Ընտրութեանց առթիւ մեծ խանդավառութիւն կը տիրէ։

⁂ Համի Իգպալ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Պ. Ռալլիսի կարծիքով, Պ. Վէնիզէլոս խաղաղութեան պահպանումին ուժ պիտի տայ, տէրութեանց խորհուրդին համաձայն։

⁂ Առջի օր, պաշտպան տէրութեանց դեսպանները Րիֆաթ փաշայի յայտարարեցին թէ թոյլ չպիտի տան որ Ցունաստան ընդունի Կրետացիներու ընտրութիւնը իբր հելլէն երեսփոխան։

⁂ Աթէնքէն անգղական յունարէն թերթի մը ղրկուած հեռագրի մը նայելով, Ցունաստանի արտաքին գործոց նախարար Պ. Քալէրկի օսմ. դեսպանատան գործակատարին յայտարարած է թէ հելլէն կառավարութիւնը քսան միլիոն ֆր.ի հատուցում կը պահանջէ հելլէնահպատակներու կրած վնասին համար՝ պոյքօթին հետեւանքով։ Պ. Քալէրկի պահանջած է որ պոյքօթին վերջ մը տրուի որոշ պայմանաժամի մը մէջ։

⁂ Մաքսատան Թուրք բեռնակիրները Բէլօբս և Մարկարիթա հելլէն շոգենաւներով հասած հելլէնահպատակներուն գոյքերը փոխադրեցին մինչեւ մաքսատուն միայն։ Թանին կ՚ըսէ թէ Բ. Դրան շրջանակներուն մէջ տեղեկութիւն չունին Ցունաստանի անտեղի պահանջումէն։

⁂ Թանին կ՚ըսէ թէ ձեռնհաս իշխանութեան կողմէ վերջերս նշմարուած է որ կարգ մը օսմ. հպատակ յոյն տղաքներ գլխարկներ կը կրեն ժապաւէնով մը շրջապատուած, որ հելլէն մարտանաւերու անուններ կը կրեն։ Ձեռնհաս իշխանութիւնը նկատելով որ այդ գլխարկին գործածութիւնը կրնայ գրգռել հանրային կարծիքը, որոշած է տղոց ծնողքները հրաւիրել որ այդ գլխարկը չգործածեն։ Ոստիկանութիւնը կը փնտռէ այդ գլխարկին ներածողները։

ՀՕՐԱՆԻ ԱՐՇԱՒԱԽՈՒՄԲԸ

Դամասկոսէն առջի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ Հօրանի արշաւախումբին մեկնումը յետաձգուած է, որովհետեւ հրամանատար Սամի փաշա կ՚ուզէ ամէն միջոց ձեռք առնել՝ յանկարծակիի չգալու համար։ Պատերազմական նախարարութենէն խնդրած է որ Իզմիրի եւ Ատանայի զինուորները կարելի եղածին չափ շուտ ղրկուին։ Կացութիւնը չէ փոխուած։ Տիւրզիները կը պատրաստուին իրենց վրայ ըլլալիք յարձակումին պատասխանելու։ Տիւրզի երկու պարագլուխներ ձերբակալուած են։

ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ ԹՂԹԱՏԱՐԻ ՎՐԱՅ

Համատանէն մէկ ժամ հեռու պարսիկ աւազակներ յարձակում գործած են թղթատարին վրայ։ Թղթատարը կը փոխադրէր Քէրմանշահի օսմ. հիւպատոսին կողմէ արտաքին գործոց նախարարութեան ղրկուած թուղթեր և 319,571 ղրուշի արժէքով հիւպատոսական դրոշմաթուղթեր։ Կառավարական պաշտօնեաներ փութալով դէպքին վայրը, կը տեսնեն որ թուղթերուն ձեռք չեն դպցուած, բայց 231,900 ղրուշի դրոշմաթուղթ պակսած է։

ԱԼՊԱՆԻԱ

Դէպի Շալէ և Շուշ կատարուած արշաւանքը լաւ արդիւնքներ տուած է։ Ըմբոստութեան մասնակցած անձերը որոնք կառավարութեան կողմէ կը փնտռուէին, ձերբակալուած են, անոնց զէնքերն ալ գրաւուած են։ Միեւնոյն գոհացուցիչ արդիւնքը ձեռք բերուած է Շքոտրա գաւառին մէջ։ Տուրաջջոյի բնակիչները փութկոտութեամբ կը յանձնեն զէնքերնին։ Մինչեւ հիմա Շքոտրայի նահանգէն հաւաքուած են 34,253 հրացան և 21,382 փամփուշտ։ Ամբողջ Ալպանիոյ մէջ ժողվուած զէնքերուն թիւն է 148,525 հրացան և 595,322 փամփուշտ։ Քէօբրիւլիի Պուլկարները մասնաւոր յանձնաժողովին յանձնած են 12 պոմպա, 12 հրացան և 813 փամփուշտ։ Մեծաքանակ զէնքեր գրաւուած են Սկիւպի, Մանասթրի և Գոստիվարի քաղաքներուն և գիւղերուն մէջ։ Ալի թէրվիշ և ուրիշ ըմբոստներ անձնատուր եղած են։ Լումայէն տասներկու աւազակապետներ միայն փախած են։

ՃԱՎԻՏ ՊԷՅ ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՄԷՋ

Ելմտական Նախարար Ճավիտ պէյ խանդավառութեամբ ընդունուած է Սելանիկի մէջ։ Նախարարը կառավարութեան ներքին, արտաքին և ելմտական քաղաքականութեան վրայ խօսելով՝ հաստատած է որ դահլիճը հաստատապէս որոշած է ամէն միջոց ի գործ դնել՝ հանրային ապահովութիւնը հաստատելու համար հաստատուն հիմերու վրայ։ Կառավարութիւնը երկրին ամէն կողմերը պիտի կատարէ զինաթափութիւնը և ոչ մէկ ուժ չպիտի կրնայ կասեցնել թէ երկրին և թէ բովանդակ բնակչութեան համար բարերար գործ մը։ Կացութիւնը, ըսած է Ճավիտ պէյ, թէ ներքուստ և թէ արտաքուստ, շատ գոհացուցիչ է։ Թուրքիոյ յարաբերութիւնները լաւ են բոլոր տէրութեանց հետ, որոնք Երիտասարդ Թուրքիոյ քաղաքակրթիչ գործը կը խրախուսեն և քանիցս խոստովանած են Ժէօն-Թիւրք կառավարութեան կատարած ջանքերը յառաջդիմութեան և քաղաքակրթութեան ճամբուն մէջ։ Ճավիտ պէյ երկրին անտեսական և ելմտական վիճակը պարզելէ յետոյ, զոր հիանալի կը գտնէ, երկարօրէն խօսած է ելմտացոյցը հաւասարակշռելու և Թուրքիոյ ելմտական անկախութիւնը ապահովելու պէտքին վրայ։ Նախարարը յարած է թէ ելմտացոյցի ներկայ բացը առաջ եկած է արտակարգ ծախքերէ, որոնք անհրաժեշտ են բանակին համար, որպէս զի ամենայաջողապէս կարենայ պաշտպանել մեզի այնքան սիրելի եղող հայրենական ժառանգութիւնը։ Ճավիտ պէյ ազգ. բանակը զրուատելէ յետոյ ջերմապէս, որ յարգանք կը ներշնչէ այսօր, Նախարարը աւելցուցած է թէ կը յուսայ ելմտացոյցը հաւասարակշռուած տեսնել քիչ ատենէն։ Ճավիտ պէյի ճառը որոտընդոստ կերպով ծափահարուած է հազարաւոր ունկնդիրներու կողմէ։

⁂ Ճավիտ պէյ, առջի աւուր, ծխախոտի վաճառականներուն հետ տեսակցած է երկարօրէն։ Նախարարին խօսքերը լաւ և երկար ազդեցութիւն մը գործած են վաճառականներուն վրայ։ Ճավիտ պէյ Մանասթիր մեկնած է, կուսակալին և Նէշիմ Ռուսօ էֆ.ի հետ։ Մանասթիրի մէջ խանդավառ ընդունելութիւն մը եղած է նախարարին։

ՕՍՄ. ԹՂԹԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՆԿԱՆՈՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Օրէ օր կ՚աւելնան օսմ. թղթատարութեան դէմ յայտնուած իրաւացի գանգատները և տրտունջները։ Անոնք որ այդ վարչութեան հետ գործ ունին, միշտ կը դժգոհին թղթատարական անկանոնութիւններէն և պաշտօնեաներու անհոգութենէն։ Գաւառներու հետ կատարուած թղթատարական հաղորդակցութիւնները միշտ յապաղումներու կ՚ենթարկուին անփոյթ ու անպատասխանատու պաշտօնեաներու պատճառաւ։ Նոյն իսկ մայրաքաղաքին մէջ, ուր հեռաւորութիւնը այնքան կարճ է, նամակները և թերթերը շատ ուշ կը հասնին իրենց տէրերուն ձեռքը ի վնաս ժողովրդեան, որ ա՛լ ձանձրացած է գանգատելէ և դժգոհութիւն յայտնելէ, քանի որ միշտ անլսելի կը մնան իր բողոքները։ Այդքա՜ն դժուար բան մըն է կանոնաւոր ու արագ սպասարկութիւն մը հաստատել, հանրութիւնը գոհացնելու համար, որ այնքան քիչով կը բաւականանայ արդէն։ Երբ կառավարութիւնը մէկ կողմէ դիմումներ կ՚ընէ օտար նամակատուները ջնջելու համար, պէտք չէ՞ որ միւս կողմէ իր թղթատարութիւնը բարեկարգէ, օտար նամակատուներուն գոյութիւնը անպէտ դարձնելու համար։ Ընդհակառակը, այդ թոյլ ընթացքով, օտար նամակատուններուն պէտքը զգացուած կ՚ըլլայ։ Երկու տարիէ ի վեր Սահմանադրութիւն հռչակուած է այս երկրին մէջ. արդ՝ ի՞նչ զգալի բարեփոխում կրած է օսմ. թղթատարութիւնը։ Միեւնոյն անկանոնութիւնները, յապաղումները և անփութութիւնները կը շարունակուին, առանց դարման մը խորհելու, առանց մտահոգ ըլլալու թէ ժողովուրդը կը տուժէ։ Դեռ ատենը եկած չէ՞ հիմնապէս բարեփոխելու թղթատարական սպասարկութիւնը։

ՄԱՔՍԱՏՈՒՐՔԻ ՅԱՒԵԼՈՒՄ

Ցունարէն թերթի մը ըսածին նայելով, աւստրիա-հունգարական կառավարութիւնը կ՚ընդունի մաքսատուրքին հարիւրին տասնըհինգի բարձրացումը, ինչպէս նաև իր հպատակներէն պաթէնթի տուրքին գանձումը, պայմանաւ որ աւստրիական դրամագլուխները նախամեծար համարուին ճարտարագործական ձեռնարկներու գործին մէջ։ Բ. Դուռը հաւանած է այդ պայմանին։

ԴԱՂՏՆԻ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ընդհ. ապահովութեան տնօրէնութիւնը կարեւոր փոփոխութիւններ կը ներմուծէ իր կազմակերպութեան մէջ։ Երկու մասերու բաժնուած է. վարչական և դատական։ Դաղտնի ոստիկանութիւն մը պիտի կազմակերպուի, 500 հոգիէ բաղկացած։ Անկէ զատ, ոստիկանական երեք քննիչներ պիտի անուանուին, 3000 ղրուշ ամսաթոշակով։

ՍԱԻՏ ԷՖ.Ի ԽՆԴՐԱԳԻՐԸ

Սաիտ էֆ., այսինքն նախկին դեր-ծովակալ Սաիտ փաշա, նախկին եպարքոս Քեամիլ փաշայի որդին, Աղեքսանդրիայէն աղերսագիր մը յղելով պատերազմական նախարարին, խնդրած է որ Պատերազմական Ատեանը քննէ իր գործը, նկատելով որ ինք անմեղ է և քիչ ատենէն երեւան պիտի ելլէ իր անմեղութիւնը։ Մահմուտ Շէվքէթ փաշա այդ նամակը յանձնած է Պատերազմական Ատեանի Նախագահ Պէնան փաշայի, նկատողութեան առնուելու համար։

ՍՊԱՌՆԱԿԱՆ ԳԻՐ

Փիլիպէի մէջ հրատարակուած Պալքան լրագրին խմբագիր Լըտֆիմ Րուհի պէյ սպառնական գիր մը ստացած է։ Րուհի պէյ կը յայտարարէ թէ այդ կարգի սպառնալիքներէ բնաւ չպիտի ահաբեկի ու ինք պիտի շարունակէ ճշմարտութիւնը գրել միշտ։

ԿԱՊԻՏՈՒԼԱՍԻՈՆՆԵՐԸ

Ձեռնհաս անձնաւորութիւն մը սա յայտարարութիւնները ըրած է Պոլիթիք Քոռէսպոնտէնցի թղթակցին. «Շատ չանցած, Բ. Դուռը դիմումներ պիտի ընէ՝ քափիթիւլասիոնները ջնջելու համար։ Ինչպէս կրնայ կանխատեսուիլ, տէրութիւնները առանց ոեւէ է շարժումի փորձառնելու, համաձայնութիւն պիտի յայտնեն։ Դատական նախարար Նէճմէտտին պէյ Բարիզ գտնուած միջոցին, քափիթիւլասիոններու և մասնաւորաբար օտարահպատակ ոճրագործներու երկիրէ դատապարտութեանց մասին կարծիքներու փոխանակութիւն ունեցած է։ Օսմ. կառավարութիւնը կ՚ուզէ որ օտարականները իրենց պատիժը կրեն Թուրքիոյ բանտերուն մէջ։ Բ. Դուռը իր պահանջումներուն մէջ չի պնդեր, որովհետեւ բանտային դրութիւնը չէ բարւոքուած տակաւին։ Աւստրիա-Հունգարիա և Անգլիա յայտարարած են թէ կը հաւանին որ իրենց հպատակները օսմ. բանտերու մէջ կրեն պատիժնին։ Ֆրանսա, Ռուսիա, Գերմանիա և Իտալիա պատասխան մը չեն տուած տակաւին։

ՕՍՄ. ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

Ելմտական նախարար Ճավիտ պէյ սա յայտարարութիւնները ըրած է Օսմ. Հեռագրական Գործակալութեան և Բրոկրէ դը Սալոնիկի թղթակցին.— «Կնքուած փոխառութիւնը տասնըմէկ միլիոն օսմ. ոսկի է, որուն վեց միլիոնը այս տարի պիտի առնուի և մնացած հինգ միլիոնն ալ յառաջիկայ տարի։ Այս փոխառութեան շրջաբերութեան համաձայնելու մասնակցող պանքաներն են Քրէտի Իմմօպիլիէ, Լուի Տրէյֆիւս Պանքան, Նահանգային պանքաներու սէնտիքան և Պէնար-Եարփեա պանքան։ Ասոնց ներկայացուցիչները, Բարիզ ժամանելուս պէս ինծի դիմելով իրենց առաջարկութիւններն ըրին։ Մասնաւորաբար Քրէտի Իմմօպիլիէ փութեռանդութեամբ ինծի առաջարկեց իր դրամագլուխները։ Արդէն բարւոք յարաբերութիւններ ունէինք այդ պանքային հետ, որ մեզի համար խիստ շահաւոր պայմաններով գնեց 1909ի փոխառութեան պարտաթուղթեր՝ մէկ միլիոն ոսկիի չափ։ Այս վաճառման գինը շատ աւելի էր Օսմանեան Պանքային կողմէ առաջարկուած վաճառման գինէն։ Վերը յիշուած չորս պանքաները խմբակ մը կազմեցին նոր փոխառութեան համար բոլորովին կարգադրուած պայմաններով։ Այս փոխառութիւնը յառաջիկայ հոկտեմբերին շրջաբերութեան պիտի հանուի։ Տակաւին չեմ կրնար ըսել թէ ի՛նչ պիտի ըլլայ շրջաբերութեան հանուելու գինը, սակայն սա չափը միայն կրնամ յայտնել թէ այն տեսակ շահաւոր պայմաններով կնքուած է որ մինչեւ հիմա չէր եղած ոեւէ ելմտական գանձում։ Տոկոսը հարիւրին չորս է։ Իբրեւ երաշխաւորութիւն ցոյց կուտանք Կ. Պոլսոյ մաքսատանց հասոյթները։ Այս փոխառութիւնը դեռ պաշտօնապէս ընդունուած չէ Բարիզի սակարանին մէջ։ Այս գործողութեան համար հարկ է որ մեր արտաքին գործոց նախարարը փոխառութեան կնքման մասին դիւանագիտական ճամբով տեղեկութիւն հաղորդէ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարին և անկէ արտօնութիւն ուզէ պարտաթուղթերուն շրջաբերութեան հանուիլը սկսելու համար։ Այս ձեւակերպութիւնը, Րիֆաթ փաշայի կողմէ պիտի կատարուի, երբ ես Կ. Պոլիս վերադառնամ։ Մասնաւորութիւն կը վերագրուի մեզի թէ նոր փոխառութիւններ պիտի կնքենք բանակին եւ նաւատորմին վերակազմութեանը, ճամբաներու, կամուրջներու շինութեան համար, ևն.։ Այս լուրերը կանխահաս են։ Այդ փոխառութեանց կնքման մասին պիտի խորհինք, երբ անհրաժեշտ երաշխաւորութիւնները տրամադրելի ունենանք։ Այս երաշխաւորութիւնները գլխաւորաբար կը կայանան հասոյթներու յաւելման մէջ, երբ մաքսերու վրայ հարիւրին չորս բարդուի։ Եթէ տէրութիւնները, ինչպէս կը յուսամ, մաքսերու այս յաւելումը ընդունին, երկու տարուան մէջ պիտի կրնանք նոր հասոյթները յատկացնել մեծ փոխառութեան մը։ Հիմակուան փոխառութիւնը պիտի գոցէ ելմտացոյցին տարեկան բացը, որ արդիւնք է մասամբ հին բէժիմին և մասամբ ալ նաւատորմին ու բանակին համար եղած անհրաժեշտ ծախքերուն։ Կը յուսամ, սակայն, թէ 1912էն ելմտացոյցը այլեւս բաց պիտի չունենայ, վասն զի բնականաբար կրնանք յուսալ հասոյթներուն խիստ մեծ յաւելում մը նոր ձեռնարկներէն, հեռագրէ, թղթատարէ ու հեռաձայնէ, տասանորդէ, բաժանթէ և նոր տուրքերէ, որոնց պիտի ենթարկուին թէ՛ օսմ. և թէ օտար հպատակները»։ Թղթակիցը հարցուց թէ օսմ. Պանքան ինչո՛ւ չէ մասնակցիր փոխառութեան։ Ճավիտ պէյ պատասխանեց.— «Որովհետեւ Օսմ. պանքան այն տեսակ պայման մը առաջարկեց զոր օսմ. կառավարութիւնը չէր կրնար ընդունիլ։ Օսմ. Պանքան ինքնաբերաբար ետ քաշուեցաւ, տեսնելով որ իր պայմաններն անընդունելի էին։» Ճավիտ պէյ, թղթակցին հարցմանը պատասխանելով, բացարձակապէս հերքեց լրագրական այն հրատարակութիւնը, որոնց համաձայն, իբրեւ թէ Ֆրանսայի կառավարութիւնը, Օսմանեան փոխառութեան Ֆրանսայի մէջ հրապարակ հանուիլը արտօնելու համար, մէկ քանի պայմաններ պարտադրած ըլլայ. նոյնպէս Ֆրանսա իբրեւ փոխարինութիւն պահանջած ըլլայ որ զինուորական պէտքերու յանձնարարութիւններ կատարուին ֆրանսական գործարաններուն։ Ճավիտ պէյ յարեց թէ Ֆրանսացիները արդէն գանգատելու պատճառ մը չունին, որովհետեւ այս տարի անոնց տրուած մենաշնորհներուն ամբողջ գումարը երկու հարիւր միլիոն ֆր.ի կը հասնի՝ այսինքն գլխաւորաբար Սամս—Պաղարմայի, Տրիպոլիս—Հոմսի ու Սանաա—Հօտէյտայի երկաթուղիները, Փոքր-Ասիոյ մէջ ճամբաներու շինութիւնը, Բրէտար Թօնիէի մը հաստատման արտօնութիւնը, եւայլն։ Ճավիտ պէյ պատասխանելով այն հարցումին թէ արդեօք ի՛նչ պիտի ըլլան կառավարութեան և Օսմ. Պանքային յարաբերութիւնները, պատասխանեց.— «Օսմ. պանքան պետական պանքա մըն է։ Եթէ Թուրքիոյ իրական շահերուն համաձայն գործէ, պատրաստ ենք անոր հետ աշխատելու։»

ՕՍՄ. ԶԲՕՍԱՇՐՋԻԿՆԵՐԸ

Օսմ. զբօսաշրջիկները, առջի առտու, Քիսէլէֆ զբօսարանին մէջ քաղաքապետութեան կողմէ տրուած նախաճաշին մասնակցելէ յետոյ, թանգարանները, արտաքին գործոց պաշտօնատունը, ակադեմին, Աթենէոն և ուրիշ վարժարաններ այցելած են։ Կէս օրին, օսմ. դեսպան Սէֆա պէյ 18 հոգինոց սեղան մը տուած է ի պատիւ Տէֆթէրտարեանի, Մահմուտ Խաաս պէյի և զբօսաշրջիկներուն։ Կէս օրէն յետոյ, օսմ. հիւրերը պտտած են հիւանդանոցները, Քոթրոչէնիի իշխանական պալատը ևն.։ Իրիկուան Պուքրէշ քաղաքը հացկերոյթ մը տուած է Չիշմիճիու պարտէզին մէջ։ Օսմ. սպաներու խումբը զինուորական հաստատութիւնները այցելելով ներկայ գտնուած են մարզանքներու։ Երէկ Թըրգօվիշթէ գացած են, այցելելու համար հեծելազօրքի վարժարանը։ Իրենց եղած ջերմագին ընդունելութենէն շատ գոհ մնացած են։

ՓԱՔԷԹԻ ՇՈԳԵՆԱՒԸ

Իօնիէ շոգենաւը, որուն կանոնաւոր մեկնումը յետաձգուած էր առողջապահական տնօրէնութեանց պատճառաւ, օգոստ. 26 ուրբաթ օրը առտուան ժամը 11ին դէպի Մարսիլիա պիտի մեկնի, օգոստոս 30ին իրիկունը կամ օգոստ. 31ի առտուն հոն հասնելու համար։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱՆՈՒՐ ՊԱՏՃԱՌ

Շատ զարմանալի են սա գաւառացիները և լրագրողի մը համար շատ դժուար բան է հետերնին կարենալ գլուխ ելլել։

Ո՛ եւ է գաւառային թղթակցութիւն մը անվրիպելի կերպով իր ետեւէն կը քաշէ կը բերէ շարք մը հերքումներ, հաստատումներ, ուղղումներ բացատրութիւններ... ա՛լ եթէ կարող ես մէջէն ելիր և ուղիղ ճամբան գտիր։

«Ամբողջ ժողովուրդը առաջնորդէն դժգոհ է, անոր զեղծումներուն, շահամոլութիւններուն, անկարողութեանը և ուրիշ կարգ մը երեւելի և աններելի մոլութիւններուն համար» կը գրէ գաւառի այն ինչ քաղաքէն թղթակից մը որ իբրեւ իրազեկ ճանչցուած է տարիներէ ի վեր։ Կը փութաս թղթակցութիւնը հրատարակել, կարծելով թէ ճշմարտութիւնը հռչակած և ամբողջ գաւառի մը հայութիւնը գոհ թողած պիտի ըլլաս։

Եւ ահա՛ տասնըհինգ օր ետքը նոյն քաղաքէն 1500 ստորագրութեամբ հանրագիր մը կը հասնի որուն մէջ իրենց առաջնորդին մեծագործութիւնները կը պատմուին, պաշտամունքի մօտեցող հիացումով մը։

— Վա՜յ, անպիտան, թղթակիցը մեզ խաբեր է, կը խորհիս։

Բայց ահա՛ քանի մը շաբաթ ետքը, գաւառական ժողովի, Թաղական Խորհրդի, քահանայից դասու, Ուսումնական Խորհրդի կնիքներով զարդարուած նոր պաշտօնաթուղթ մը կը հասնի որուն մէջ առաջնորդը գետնէ գետին զարնուած է պարզապէս, փուճ պոլի գնդակի մը պէս։

Ասոր կը յաջորդէ քաղաքին երեւելիներուն կողմէ ի նպաստ առաջնորդին նոր հանրագրութիւն մը, որուն մէջ մի առ մի կը պատմուին իր տասնամեայ պաշտօնավարութեան հրաշալիքները։

Սողոմոն իմաստունին տեղն եղիր ու դատաստան մը կտրէ տեսնենք։

Աւելին կայ։ Այդ թղթակցութիւններէն զատ, նոյն քաղաքի գաւառացիներէն Պոլիս գտնուողներ անձամբ կուգան լուսաբանել քեզ ու այն ատենն է ահա՛ որ բոլորովին շշմեցնող խառնակի մը մէջ կը գտնես ինքզինքդ։

— Երէկ մեր առաջնորդի մասին թղթակցութիւն մը հրատարակած էիք, կ՚ըսեն։

— Այո՛, կ՚երեւայ որ անարժան եկեղեցական մըն է եղեր որ ընդհանուր դժգոհութեան պատճառ դարձեր է։

— Ընդհակառակը, մենք բողոքելու եկանք, շատ պատուական մարդ է, անոր շնորհիւ մեր դպրոցները կարգի մտան, և եկեղեցին նորոգուեցաւ, եկամուտները շատցան... մեր թղթակիցը կ՚երեւայ որ անձնական հակառակութիւն ունի... կը խնդրենք մեր բողոքը հրատարակեցէ՛ք։

Եւ ութը երես գրութիւն մը կը յանձնեն ու կը մեկնին,

— Հրատարակե՞մ թէ չհրատարակեմ, կը խորհիս։

Բայց ահա՛ նոր պատգամաւորութիւն մը ներս կը մտնէ.

— Երէկ մեր առաջնորդին մասին թղթակցութիւն մը հրատարակած էիք։

— Այո՛, այո՛, բայց կ՚երեւայ որ սխալ է եղեր, պարզ զրպարտութիւն մը, վաղը պիտի հերքենք։

— Ի՛նչ կ՚ըսէք, շատ ճշմարիտ է, շատ մը զեղծումներ, կաշառակերութիւններ, անբարոյականութիւններ մոռցած են յիշատակելու, մենք այդ պակասը լրացնելու համար յօդուած մը բերինք, կը խնդրենք որ վաղուան թիւով հրատարակէք։

Եւ տասներկու էջ գրութիւն մը ձգելով գրասեղանին վրայ, կը մեկնին։

Հիմա դուք խմբագիր եղէք եւ սրող գիրք մը բանեցէք տեսնեմ։

ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ՆՊԱՍՏԻՑ ԺՈՂՈՎ

Նպաստից յանձնաժողովի վերջին նիստին մէջ կարդացուեցաւ ուսանող Պ. Միրայր Սարգիսեանի մէկ նամակը որով կարգ մը ամբաստանութիւններ կ՚ընէր Հրանդ Մարգարեանի դէմ անոր զեղծումներու մասին։ 1909 Ցուլիսին մէջ Էջմիածին մեկնող Գ.Գ. ուսանողը ժողովին ներկայանալով յայտնեց թէ իր բաժինը ծրի առնուած է, մինչդեռ Մարգարեան այդ անունով 250 դրշ. գանձած է։ Ուրիշ մը Մշեցի Ն. Պ. ուսանողը անցած տարի Մայիսին Պոլսէն մեկնած էր, մինչդեռ անոր անունով մինչեւ ութը ամիս դրամ գանձած է իր ընկերներուն ստորագրել տալով։ Խ. Ս. անուն ուսանողին ամբողջ ընկալագիրը վեց ամիս շարունակաբար Հրանդ Մարգարեան ստորագրած և գանձած է դրամները։ Նոյնպէս Ե. Պ. 1909 հոկտեմբերին մեկնած է և հետեւաբար դադրած նպաստ ստանալէ. մինչդեռ մինչեւ Ցունուար և դուցէ աւելի ալ, շարունակած է գանձել յիշեալին դրամը։ Տ. Ն. ուսանողին անունով, որ Կեդր. վարժարանէն 15 օրուան չափ ելած էր, դրամը գանձած է Մարգարեան։ 1909 հոկտեմբեր 2էն մինչեւ նոյ. 14, Ց. Տ. անուն ուսանողը հիւանդանոց գացած և յետոյ վերադարձած է, Մարգարեան առարկելով որ ինք դպրոց չէ յաճախեր և հետեւաբար իրաւունք չունի դրամ ստանալու, կը մերժէ ամսականը վճարել և սակայն անոր ստացումներուն վրայ հինգ մեճիտ կուտայ փոխանակ վեցի և ամբողջին համար ուսանողէն ստացագիր մը կ՚առնէ։ Յանձնաժողովը որոշեց այս ցուցմունքներու մասին նոր քննութիւն մը կատարել։ Որոշուեցաւ նաև օգոստոս 15էն վերջ բոլոր ուսանողներու ամսականները առհասարակ 95ական դրշ. վճարել։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ

Դիւանական վերակազմութեան վարչական յանձնաժողովը իր առաջին նիստը գումարեց Պատրիարքարանի մէջ։ Ներկայ էին բոլոր անդամները։ Յանձնաժողովը կարգաւ իր ներկայութեան հրաւիրելով դիւանապետները և զանազան կարեւոր ճիւղերու տեսուչներն ու քարտուղարները յանձնարարեց որ իւրաքանչիւրը իր դիւանին վերաբերեալ կարեւոր բարենորոգումները և լրացուելիք թերիները գրի առնելով ներկայացնէ յանձնաժողովին։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ ԹԱՂ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Ս. Պատրիարք հօր կողմէ Պատրիարքարան հրաւիրուած էին Սամաթիոյ նորընտիր Թաղ. Խորհրդոյ անդամները որոնք ինչպէս յայտնի է հրաժարած էին։ Ն. Ամենապատուութեան այս հրաւէրին պատասխանած էին հինգ հոգի, որոնք հակառակ պնդումներու, մերժեցին ընդունիլ այդ պաշտօնը։ Որոշուեցաւ նոր ընտրութեան հրահանգ տալ։

ԲԵՐԱՅԻ ԳՈՐԾԵՐ

Բերայի Թաղ. Խորհուրդը որոշած է առաջիկայ դպրոցական տարեշրջանին Եսայեան վարժարանի աշակերտուհիներու բաժինին մէջ, արդէն գտնուող Ա. և Բ. կարգերէն զատ կազմել նաեւ Գ. լրացուցիչ բարձրագոյն դասընթացք մը՝ երկրորդական վարժարանի ծրագրով և հաստատել նաև մանկավարժական դասընթացք մը, կարող վարժուհիներ պատրաստելու նպատակաւ։ Բերայի Թաղ. Խորհուրդը կը փափաքի որ իր այս ձեռնարկէն օգտուին նաև բացի Բերայի ուսանողուհիներէն, մայրաքաղաքիս թաղային վարժարաններէն վկայեալ շրջանաւարտ օրիորդները։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Թէեւ քանիցս գրուեցաւ թէ Աստուածածնայ տօնին պատճառաւ Ս. Պատրիարք հայրը Արմաշ պիտի երթայ՝ պատարագելու համար, սակայն Ն. Ամենապատուութիւն այդ ուղեւորութիւնը յետաձգած է Խաչին։

⁂ Ս. Պատրիարքը յառաջիկայ ուրբաթ օրուան համար զանազան երեսփոխաններ հրաւիրած է, որոշ խնդիրներու վրայ խորհրդակցելու համար։ Հետզհետէ ուրիշներ ալ պիտի հրաւիրէ։

ՆՇԱՆՏՈՒՔ

Այս կիրակի, Շիշլի, Պապազեան էֆէնտիի բնակարանը ընտանեկան շրջանակի մէջ տեղի ունեցաւ Աւետիս էֆէնտի Կիւլպէնկեանի նշանախօսութիւնը, Օր. Արաքսի Աղնաւորեանի հետ։ Կիւլպէնկեան էֆ. Պոլսոյ հայ երիտասարդութեան ամենէն համակրելի դէմքերէն մէկն է, որովհետեւ, իր աշխարհիկ կեանքի յատուկ սովորոյթներու գիտակցութեան կը միացնէ իրապէս զարգացած մտքի և ազգասէր ու ազատամիտ հայու յատկութիւններ։ Իսկ օրիորդը, թէեւ շատ պզտիկ տարիքէն Պուքրէշի մէջ գտնուած ու հոն մեծցած, սակայն խնամեալ դաստիարակութեան մը կը միացնէ ճշմարտապէս հայ օրիորդի շնորհալի ձիրքեր-ինչ որ յաճախադէպ կարելի չէ տեսնել օտար երկրի մէջ մեծցած հայ աղջիկներու վրայ։ Այս վերջին պարագան պատիւ կը բերէ որքան օրիորդին, նոյնքան ալ անշուշտ իր ազնիւ հօր ու մօրը տոհմային զգացումներուն։

Մեր ջերմագին շնորհաւորութիւնները։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՀՐՈՍԱԽՈՒՄԲԵՐՈՒ ՕՐԷՆՔԸ

Նախարարաց խորհուրդի երէկի նիստին մէջ որոշուեցաւ գործադրութեան դնել հրոսախումբերու օրէնքը, փոփոխելով գրի առնուած օրինական յօդուածները։

ՑՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ ԱՆԽԱԽՏ ԿԸ ՄՆԱՅ ԻՐ ՈՐՈՇՄԻՆ ՎՐԱՅ

Ցունաց Պատրիարքարանի խառն ժողովը երէկ նիստ գումարեց և երկարօրէն վիճաբանեցաւ մերժուած թագրիրներու և դատական նախարարութեան կողմէ հրատարակուած շրջաբերականին վրայ. թէեւ Ազգ. Ժողովի գումարումը արգիլելու մասին ոեւէ պաշտօնական ազդարարութիւն չէ եղած Պատրիարքարանի, խառն ժողովը ամէն պարագայի մէջ որոշեց իր նախկին որոշման համաձայն շարունակել ընտրութիւնները և Ազգ. Ժողովը գումարել։

⁂ Կիրակի օր կը կատարուի Պոլսոյ պատուիրակին ընտրութիւնը։

ՉԱՐԱԿԱՄՆԵՐԸ ՊԱՐՏՈՒԱԾ
ԿԱՄ
ԾԽԵՑԷՔ ՄԻԱՅՆ ՍՈՒԼԹԱՆԻԷ ԹՈՒՂԹՈՎ

Սուլթանիէ սիկառի թուղթին քիչ ժամանակուան մէջ գտած բուռն համակրանքը՝ իր օգտակար առաւելութիւններուն գնահատուած ըլլալը կ՚ապացուցանէ, որուն համար գոհունակութիւննիս կը յայտնենք։

Յարգելի հասարակութիւնը առանց կարեւորութիւն տալու խել մը չարակամներու կողմէ Սուլթանիէն վարկաբեկելու համար ի գործ դրուած էնթրիկներուն, դարձեալ քաջալերած է սոյն հանրօգուտ ձեռնարկը, որուն համար մեր շնորհակալութիւնը կը յայտնենք։

Կրկին կը յանձնարարենք Սուլթանիէ սիկառի թուղթը՝ որ հրապարակի վրայ գտնուած թուղթերուն հետ բաղդատութեան չդրուելու առաւելութեան ընտիր է իր մասնաւոր յատկութիւններով։

Բուն ֆրանսական մաքուր խմորէ պատրաստուած ըլլալով, առաջին փորձով իսկ պիտի տեսնուի որ թուղթի հոտ չունի, չմրիր, չի սենար, ծխախոտին նիքօթինը կ՚ոչնչացնէ և շնչափողի անհանգստութիւնը կը բուժէ։

Շլացուցիչ անուններէ և կափարիչներէ բնաւ մի՛ խաբուիք։ Ինչպէս միշտ նորութիւնը առաւելութիւններ կ՚ունենայ, Սուլթանիէ թուղթը ևս իր բոլոր նախորդներէն գերընտիր է։

Ծրար 150 թերթնոց Սուլթանիէ սիկարի թուղթը 10 փարայի կը ծախուի. տուփով գնողներուն 90 հատը 10 ղրշ.ի կը տրուի։ Մասնաւոր նուէրներ ալ կը պարունակէ։

Փնտռեցէ՛ք ամէն տեղ։

Կեդրոնատեղին է Մահմուտ փաշա Խանտան խան, թիւ 1, Աճէմեան Ղօնչէկիւլեան Ընկերութիւն։

Պալեարով սիկառի թուղթ և գաւառներուն համար ճոխ և յարմար տեսակներ կը գտնուին։

Անգամ մը այցելել և կամ փորձել կը խնդրուի։ 20—5

ԻՐԱԿԱՆ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՄԱՅԵՐ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆՑ ՄԷՋ
ԴԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

BANQUE D'ATHENES
ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

(ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ)
ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
50,000,000 Տրախմի
ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ
9,275,000 Տրախմի
Կեդրոնատեղի՝ Աթէնք

Մասնաճիւղեր.—Կ. Պոլիս (Ղալաթիոյ և Պոլսոյ գրասենեակներով), Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Խարթում, Մանսուրա, Զագազիգ, Լիմասոլ (Կիպրոս), Սելանիկ, Գավալա, Իզմիր, Քսանթի, Սէրէզ, Սամսոն, Տրապիզոն, Քիոս, Եանեա, Պիրէոս, Բաթրաս, Վոլօ, Շիրա, Գալամաթա, Թրիբոլիցա, Լարիսա, Հանիա, Գանտիա, Րեթիմօ (Կրետէ):

Հեռագրական հասցէն՝ ԱԹԷՆՕԲԼԷՍ

Աթէնքի պանքան կը զբաղի դրամատանց վերաբերեալ ամէն կարգի գործառնութիւններով. փոխատուութիւն ապրանքներու և արժեթուղթերու վրայ, փոխանակագիրներու գանձում, առնելիքի գանձում, վարկագրերու շրջաբերութիւն, փոխանակագիր, Թուրքիոյ ու Եւրոպայի քաղաքներուն վրայ չէքերու փոխանցում հեռագրաւ, հայթայթում:

Սակարանական գործառնութիւններ եւ արժեթուղթեր.— Սակարանական հրամաններու գործադրութիւն մեր ու եւրոպական հրապարակներուն վրայ, չափաւոր պայմաններով: Արժեթուղթերու պահպանութիւն՝ աննշան վարձքի մը փոխարէնը և գանձում ամէն կարգի կտրոններու:

Աւանդ.— Աթէնքի պանքան դրամական աւանդ կ'ընդունի, տարին 3% (հարիւրին երեք) տոկոս վճարելով:

Խնայողութեան սնտուկ.— Աթէնքի պանքան՝ փոքր խնայողութիւնները քաջալերելու համար, խնայողութեան սնտուկի սպասարկութիւն մը կազմակերպած է, որով %ին 4 տոկոս կու տայ դրամական աւանդներու:

Առեւտրական ճիւղ.— Աթէնքի պանքային Պոլսոյ գործակալութիւն Չէլիրմէն խանի (Պոլիս, Եէնի-Իսկէլէսի) մէջ, նաւամատոյցին մօտ, իր միջնորդը կ'ընդունի շատ չափաւոր վարձքի մը փոխարէն, իր յաճախորդներու ապրանքներուն պահպանութիւնը, թէ՛ իբր աւանդ և թէ իբր երաշխաւորութիւն իր ըրած փոխատուութեանց: Աթէնքի պանքային Լոնտոնի մասնաճիւղին մէջ ալ առեւտրական բաժին մը կայ, որ ամէն կարգի առեւտրական գործերով կը զբաղի խիստ չափաւոր պայմաններով:

Ընդհ. տնօրէն
Զ. Ք. ՄԱՑԱՍ

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՈՆԻՔ

BANQUE DE SALONIQUE
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 Ֆր.
ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին
8,000,000 Ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին
3,700,000 Ֆր.
ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ
Գավալա, Կ. Պոլիս (Ղալաթիա և Պոլիս), Մոնաստըր, Ըսկիւպ եւ Իզմիր:

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՈՆԻՔ յիշեալ կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաև միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ: Ձեռքերու հոլովումը կը բանայ: Արժեթուղթերու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ: Սակարանական հրամաններ կը կատարէ Եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ, Չէքեր ու վարկագրեր կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ: Աւանդներ կ'ընդունի է անժամկէտ և 3, 6, 9, 12 ամսուան պայմանաժամներով: Վերջապէս սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով: Պանք տը Սալոնիքը փոքր գումարներու համար ալ խնայողական սնտուկ մը ունի, շատ նպաստաւոր պայմաններով:

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Աւստրեւամերիկեան

(Cie. de navigation Austro-Americana)
ԱՆԴՐԱՏԼԱՆՏԵԱՆ 45 ՇՈԳԵՆԱՒ

Կանոնաւոր մեկնում ամէն հինգշաբթի օր: Մասնաւոր դիւրութիւններ կ'ընծայուին հայ ճամբորդներուն: Շոգենաւերը երկու պտուտակ ունին: Սնունդը խնամեալ է: Ելեկտրական օդափոխում և լոյս: Մարքոնիի դրութեամբ անթել հեռագիր: Բժիշկ և դեղ ձրի:

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել գլխաւոր գործակալութեան, Ղալաթիա, Շարապ իսկելէսի փողոց, Լոյտ Օթրիշիէն գործակալութեան նախկին շէնքին դիմաց և Արապեան խանին վերև Թիւ 24:

Ընդհ. գործակալ
ԹԷՕՏՈՐ ՔՈՒՐՄԻՋԻ

ԴՊՐՈՑԻ ՎԱՐԻՉՆԵՐԸ

Ուսուցիչ և վարժուհի ընտրելու համար կրնան և պէտք է դիմեն ԴԱՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ (Սեթեան խան, Մոլլա Թաշ, Կ. Պոլիս) Մեր մօտ տրամադրելի են ձեռնհաս պաշտօնեաներ՝ ամէն առումով ու կարողութեամբ:

Ս. ԴԱՒԹԵԱՆ

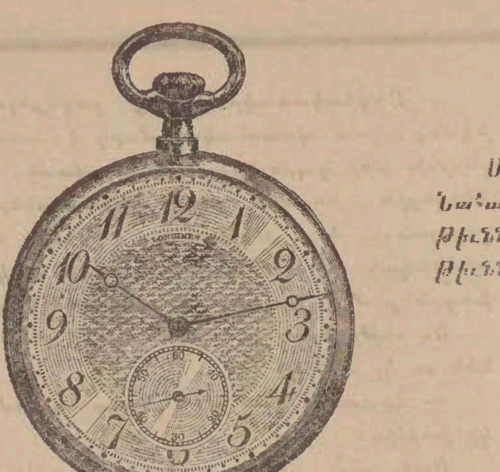

ԼՈՆԺԻՆ

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ՄԻԱԿ ԱՄԵՆԱՃՇԳՐԻՏ ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ, պաշտօնապէս ընդունուած Օսմ. Պատերազմական նախարարութենէն, Միացեալ-Նահանգներու, Իտալիոյ և Ճափոնի ծովային նախարարութիւններէն, Անգլիոյ, Ռուսիոյ, Սերպիոյ և Քանատայի երկաթուղեաց վարչութիւններէն, ինչպէս նաև Արժանթինի ելեկտրական թրամուէյներու ընկերութիւններէն և բազմաթիւ ուրիշ ոչ նուազ կարեւոր վարչութիւններէ:

ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ, ՄԵՏԱՂ-ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ

5 Մեծագոյն մրցանակներ.—Անվերս (1885), Բարիզ (1889), Պրիւսէլ (1897), Բարիզ (1900), Միլան (1906):
2 Արտաքոյ մրցման, անդամ ժիւրիի.— Ժընէվ (1896), Թուրին (1899):
5 Ոսկի մրցանակներ, 50է աւելի ուրիշ մրցանակներ Նէօշադելի եւ Քիուի դիտարաններէն:
16 Շքադրամներ.— Բարիզ, Վիէննա, Ֆիլատելֆիա, Անվերս Ամսթերտամ, Չիքակօ, են., են.:

Թուրքիոյ համար ընդհանուր Ներկայացուցիչ **ՆԱՍԻՊ Խ. ՃԷՔՎԷՃԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ** Մեծ Շուկայ, Մանճազանլար, 44—46. Կ. ՊՈԼԻՍ

Կը խնդրուի գաւառի մէջ սոյն վաճառատան բազմաթիւ յաճախորդներէն, պէտքը ներկայանալէն առնուազն մէկ ամիս առաջ ղրկել իրենց ապսպրանքները, յապաղմանց չենթարկուելու համար: 50—29

Յիշեալ վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ զոհարեղէններ եւ ոսկի շղթաներ:

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԻԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՑԻԱՆ
Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ԺԱՄԱՆՈՒՄՆԵՐ

Ֆրիժի, օգոս. 16ին, Մարսիլիայէն հոս կը ժամանէ:

Իօնի, օգոս. 23ին, Նովորոսիսքէն և Պաթումէն:

Իմէրէթի, օգոս. 30ին, Մարսիլիայէն:

Ֆրիժի, սեպտ. 6ին, Նովորոսիսքէն և Պաթումէն:

Իօնի, սեպտ. 13ին, Մարսիլիայէն:

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Օգոստոս 13ին, շաբաթ երեկոյեան, ժամը 4ին, Կօլ շոգենաւը, նաւապետ Ճէնլիանի, դէպի Զօնկուլտաք, Ինէպօլը, Կիրասոն, Սամսոն և Տրապիզոն:

Օգոստոս 17ին, դշ. երեկոյեան, ժամը 4ին, Ֆրիժի շոգենաւը, նաւապետ Ուիթրինէյ, դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում եւ Նովորոսիսք:

Օգոստոս 27ին, շբ. առաւօտ, ժամը 11ին, Իօնի շոգենաւը, նաւապետ Պուլ, դէպի Մուտանիա ու Մարսիլիա:

Օգոստոս 31ին, դշ. երեկոյեան ժամը 4ին, Իմէրէթի շոգենաւը, նաւապետ Բէքու, դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում եւ Նովորոսիսք:

Սեպտ. 7ին, դշ. առաւօտ, ժամը 11ին, Ֆրիժի շոգենաւը, նաւապետ Ուիթրինէյ, դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա:

Սեպտ. 14ին, դշ. երեկոյեան, ժամը 4ին, Իօնի շոգենաւը, նաւապետ Պուլ, դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում եւ Նովորոսիսք:

116 Ֆ. ՌԸՊՈՒԼ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԷՐԱՅՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ՝	130,000,000 Քուրոն
ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ՝	39,000,000 Քուրոն

Կեդրոնատեղի՝ ՎԻԷՆՆԱ

Մասնաճիւղեր.— Կ. Պոլիս (Պոլսոյ և Բերայի գրասենեակներով), Ակրամ, Աուսիկ, Պիէլից, Պիտլա, Պոզէն, Պրուն, Բէչթա, Չէրնովից, Ֆրիտէք-Միսթէք, Կրաց, Ինսպրուք, Գարլսպատ, Քլանկէնֆուրթ, Քրաքաւ, Լէմպէրկ, Մարիէնպատ, Մէրան, Բիլզէն, Բրակ, Բրօսնից, Բրզէմիսլ, Ս. Բօլթէն, Թարնով, Թէբլից, Թէչէն, Վիլաչ և Նէօչթատ:

Վինըր Պանք-Ֆէրայն պանքայի ամէն գործառնութիւն կը կատարէ. փոխատուութիւն կ'ընէ հաշուընթացով և արժեթուղթեր, աւանդ ձգուելու փոխարէն: Առեւտրական թուղթեր կը զեղչէ: Չէքեր և վարկագիրներ շրջաբերութեան մէջ կը դնէ ու հեռագրաւ գումարներ վճարէ Թուրքիոյ և արտասահմանի գլխաւոր քաղաքներուն վրայ: Թուրքիոյ և օտար երկիրներու վրայ քաշուած առեւտրական թուղթերու վճարումը կը կատարէ խիստ չափաւոր սակերով: Սակարանական հրամաններ կը կատարէ: Բաժնեթուղթերու գնում և վաճառում կ'ընէ անմիջական կերպով յանձնելի: Կը գնէ եւ կը ծախէ թանկագին դրամներ ու առարկաներ, զարդոսկիներ եւայլն:

Վինըր Պանք-Ֆէրայն Խնայողական Սնտուկի մասնաւոր սպասարկութիւն մը հաստատած է, %ին 3½ տոկոսով և իր յաճախորդներուն խնայողութիւնները կ'ընդունի, սկսեալ [illegible] ղրուշէն:

«Սէյֆ» դրամարկղներ, որոնք Ղալաթիոյ կեդրոնատեղիին մէջ կը գտնուին, խիստ նպաստաւոր պայմաններով վարձու կը տրուին և ամէն ապահովութիւն կ'ընծայեն:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Պոլսոյ համար Բօսթ Լօքալ տարին.	108	ղր.
» » » վեցամսեայ	60	»
Գաւառներու համար տարին.	108	»
» » վեցամսեայ	60	»
Արտասահմանի համ. տարեկան	35	ֆր.
» » վեցամսեայ	20	»

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ. Հասցէի փոփոխման համար 2 ղրշ. . Բաժանորդագինները անպայման կանխիկ, ծանուցումներուն տողին կը սակարկուին. դրամ ղրկելու ամենադիւրին եւ աժան միջոցը Մանտաթօն է:

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕԶԱՃԵԱՆ

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել: Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն:

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ:

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուներուն մէջ:

Բերա) 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց, Թիւ 343 և 343 կրկին:
) 2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց:
Կալաթա 1. Սինկէր խան Թիւնէլի ետեւ:
) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց:
Պոլիս) 1. Սուլթան Համամ Թիւ 2:
) 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13
Սկիւտար) Չարշը Պոյը, Թիւ 120:

Դասերը և նորոգութիւնները ձրի: Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տունը: 68

ԻՒՆԻՕՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ
Ի ԲԱՐԻԶ
1828–1829

1828
L'UNION
DE-PARIS

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ
Ի ԲԱՐԻԶ
9, ՓԼԱՍ ՎԱՆՏՕՄ, 9

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Դրամագլուխ և պահեստ	329	Միլիոն	Ֆրանք
1906ին գանձուած ապահովագին	30	»	»
Մինչեւ 1906ի վերջը հատուցեալ վնասք	480	»	»

Ինչպէս այս թուանշաններէն կ'երեւի, Ընկերութեան դրամագլուխն ու պահեստի գումարն է 329 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ որ հսկայ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ ԻՒՆԻՕՆի ապահովագրելոց:

Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ սակացոյց. Նպաստաւոր պայմաններ՝ որ համեմատաբար կերպով աւելի ԳԵՐԱԶԱՆՑ քան ո՛ և է Ընկերութեան պայմանները: Ապահովագրութեան ամէն ձեւերը ամէնէն աժան գիներով, օրինակի համար ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԷՊ ՄԱՀՈՒ, ԽԱՌՆ, ԴՐԱՄՕԺԻՏԻ, եւն. եւն.:

Ընկերութեան Դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ և Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն
Ընդհ. Տնօրէն ՍԻՄՈՆ ԳԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
Գեն ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Պոլիս, Սուլթան-Համամ, Քէթիւքճի Օղլու [illegible]:
Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ:

ԼԱՕ ՔԱՐ

Լնտ ճէնէրալ ինշըրանս քորփորէյշըն լիմիթըտ

անգլիական ապահովագրական ընկ.

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ընկերութեան Կեդրոնատեղին. 4 Սէն Բօլս Չըրչեարտ Լոնտրա

Դրամագլուխ	Անգլ. Ոսկի	350,000
Պահեստի դրամ	» »	122,781
Տարեկան հասոյթ	» »	367,876

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ

օսմանեան կայսերական պանքա
Կալաթա-Պոլիս

Ընկերութիւնը Թուրքիոյ մէջ ապահովագրական ո՛ և է սէնտիքայի յարած չըլլալով, բացառիկ դիրքի մէջ է և կրնայ ամէն վտանգ ապահովագրել. Հետեւաբար շէնքերու, կարասիներու և ապրանքներու վրայ հրդեհի դէմ ապահովագրութիւններու զանազան սէնտիքաներու գիներէն ԶԳԱԼԱՊԷՍ ԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ կ'ապահովագրէ: Վնասներու վճարումը տեղի կ'ունենայ ՏԵՂՒՈՅՆ ՎՐԱՅ ամենամեծ առատաձեռնութեամբ և արագութեամբ:

ՃՕՐՃ ՉԻՉՆԸԼ ԷՆՏ ՍԸՆՍ ՔՕ. ԼՄԹՏ.
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՔ
ԿԱԼԱԹԱ. ԱՏԱԼԷԹ ԽԱՆ. ԹԻՒ 12-16 Կ. ՊՈԼԻՍ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

ՕՏԱՐ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
BANQUE RUSSE
Pour le commerce étranger
Հիմնուած՝ 1871ին
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 30,000,000 ՌՈՒԲԼԻ
ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ

ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ. — Քալաշնիքօֆի սակարան, Սեննայա հրապարակ եւ Վասիլի Օստրօֆ:

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.— Աքքէրման, Արխանկէլ, Աստրախան, Արմավիր, Պաքու, Պալաքովօ, Եքաթէրինոտար, Ելիզապէթկրատ, Իսմայիլ, Կէրսոն, Քիէֆ, Քօզլօֆ, Խօքանտ, Քրեմէնչուկ, Մոսկուա (Կավոլեքքով փողոցի մասնաճիւղով), Նիքոլայէվ, Նիժնի-Նովկորոտ, Նոփօ, Նիքոլայէվսք, Նովորոսիսք Օտեսա, Օմսք, Բէրմ, Բօքրօֆսքայա-Սլոպոտա, Բօլթավա, Ռիկա, Ռոստով, Ռօմնի, Ռիպինսք, Սարաթօֆ, Սիմպիրսք, Սէմֆէրօբօլ, Ջիթօմօր, Թիւմէն, Թօմսք, Վէլէքի, Ուսթիւկ, Վիաթքա, Վիննիցա, Վօլօկտա և Վօռնէժ:

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.— Ալէքսանդրիա (Խէրսոնի մէջ), Պօպրինեց, Եւփաթօրի, Քաքօվքա, Նիքօփօլ և Սմէլա:

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ.—Լոնտոն, Բարիզ, Ժընէվ և Կ. Պոլիս:

Ռուսական դրամատունը կը զբաղի դրամատան և սակարանի վերաբերեալ ամէն կարգի գործառնութիւններով. Նաեւ փոխատուութիւններ (avance) ապրանքի վրայ և քոմիսիոնով՝ վաճառում ապրանքի: Ինչպէս նպաստաւոր պայմաններով վարձու կու տայ ամենաապահովական «Սէյֆ» դրամարկղներ: Խնայողական Սնտուկ նպաստաւոր տոկոսով:

ՉԱՎՈՒՇՕՂԼԸՐԻ
Ծիկառի Թուղթը

ԾԽԱԽՈՏԻ ՄԱՔՍԱՏԱՆ ԿԻՑ
Թիւ 14

Խարսխանիշ մարքայով ծանօթ մեր ծիկառի թուղթին շատ մը կեղծերը հրապարակ հանուած են: Ասոնց դէմ դատ բացուած է մեր կողմէ: Ուստի մեր յաճախորդներէն կը խնդրուի ծխախոտի մաքսատան կից Թիւ 14 վաճառատունը դիմել: Կարգ մը մանրավաճառներ, ծխավաճառներ, աւելի շահ ընելու համար, ուրիշ թղթեր կը դնեն մեր ընտիր թուղթերուն տեղ: Մխողները պէտք է ուշադրութիւն դարձնեն մեր ծիկառի թուղթին կողքին վրայ և մէջը գտնուած խարսխանիշին և իւրաքանչիւր թերթիկներուն վրայ տպուած չոր դրոշմին ու 14 թիւին, նոյնպէս ուշադրութիւն դարձնելու է մեր թուղթին աղուորութեան:

ԸՆՏԻՐ ԴԱՍԱԳԻՐՔԵՐ

Առաջիկայ դպրոցական շրջանին համար ամէն տեսակ ընտիր դասագրքերու մթերք մը տրամադրելի է ազգ. վարժարաններու համար: Դիմել Դաւթեան Գործակալութեան. Սեթեան խան, Մոլլա Թաշի:

ՊԼԷՔԻ ՊԱՐՏԷԶԸ

Ծովեզերքը հաստատուած այս պարտէզը հիանալի տեսարան մը ունի: Ըմպելիները առաջնակարգ են և գիները չափաւոր: Մայիս 30/12 յունիսէն սկսեալ, ամբողջ ամռան եղանակին նուագ ամէն ուրբաթ ու կիրակի օրերը, ժամը 8էն (Ը. Թ.) Մուտքը ազատ է:

ԼԱ " ՓՐԷՎՈՒԱԵԱՆՍ "

ԿԵԱՆՔԻ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՀՈՒԱՆ ՊԱՐԱԳԱՅԻՆ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՈՎ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1899ԻՆ

Անհատական ձեռնարկութիւն, որ կը գործէ ֆրանսական կառավարութեան հսկողութեան ներքեւ.—Վարիչն է կեանքի փոխադարձ ապահովագրութիւններու ընկերութեանց երաշխաւորութեան և վարչութեան անանուն ընկերութիւնը

ՈՐ ՈՒՆԻ 3.000,000 ՖՐԱՆՔ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ, 3, ՏՕԹԷՅԻ ՓՈՂՈՑ, ԲԱՐԻԶ

Ապահովագիրներ ամէնուն տրամադրելի, ամիսը 5 ֆր.էն սկսեալ վճարումով

Պանք տը Ֆրանսի մէջ 1910 Յունիս 15ին դրուած գումար՝

21,000,000 ՖՐԱՆՔԻ ՄՕՏ

Ամէն տեսակ տեղեկութիւններու համար դիմել Կ. Պոլսոյ Տնօրէնութեան
ԿԱԼԱԹԱ Տնօրէն
ԹՕՓՀԱՆԷԼԻ ՊԱՐԱՔ Ֆ. ՌԸՊՈՒԼ
13—36

WILSON LINE
HULL-CONSTPLE-NOVOROSSISK-ODESSA

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոն	Անուանք	Թոն
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարսէլլօ	3709	Սաֆօ	1119
Ալքէթ	3607	Տոմինօ	938	Հինտու	3720	Միքատօ	3557	Սիրիօ	1735
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիա	119
Աթլասքօ	2277	Տրագօ	1713	Հումպէց	595	Մոնթէպէլլօ		Սչէրս	1203
Պասանօ	1822	Տինամօ	504	Իտաքօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասօ	1323
Պրետանիօ	1264	Էգգօ	3464	Իտահօ	5540	Նէրօ	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
Պըֆֆալօ	4481	Էլտորատօ	1520	Ժունօ	1080	Օհիօ	4100	Թոքիօ	3327
Պէլլօ	1371	Էյրաքօ	1841	Քիլէտօ	1053	Օթէլլօ	4036	Թոլէտօ	1470
Պոլիթրօ	1837	Ֆիտօ	954	Քօլլինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Պորթօ	1244	Ֆինլանտ	1828	Քօնդէօ	1700	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Բագօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Բալօ	510	Վոլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆրանչէսքօ	4582	Լէանտրօ	2272	Բիզարրօ	3329	Վըլիթ Թոլսըն	2391
Գոլթէքօ	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվորնօ	1643	Բինտարօ	1553	Էլսա	1350
Գոլտենտօ	4235	Կիթանօ	1143	Լորէնզօ	3191	Բօլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գանկօ	2805	Գոզօ	1011	Մալմօ	724	Բոթէնս	1789	Թորօ	
Գարօ	895	Կլոտինօ	1695	Մարէնկօ	1273	Ռոտրիկօ	138	Մալօն	

Թօքիօ շոգենաւը, նաւապետ Թարն, Միքատօ շոգենաւը, նաւապետ Թօրբ, հոս հասած են:

Էկկօ շոգենաւը, նաւապետ Պրատլի, սեպտեմբեր 7ին հոս կը սպասուի:
Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏՐԻՑՕ
Թիւ 22—24, Քիւչիւք Միլէթ խան, Ղալաթիա: 86